

vzw HCA Oost-Vlaanderen
Academiestraat 4
9000 Gent
Tel & fax: 09/219.06.17

Jaarverslag 2009

Inhoudstafel

Inleiding	1

Hoofdstuk 1: Situering van de vzw HCA Oost-Vlaanderen

1.	Historiek	2
2.	Doelgroep	2
3.	Principes en visie	3
4.	Doelstellingen	3
5.	Sectorale en intersectorale overlegmomenten	4
5.1	Sectorale overlegmomenten	4
5.2	Intersectorale overlegmomenten	7
6.	Personeelsbestand	7

Hoofdstuk 2: Gemeenschapsdienst

2.1	Definitie	9
2.2	Procedure	9
	2.2.1 Voorbereidingsfase	9
	2.2.2 Uitvoeringsfase	11
	2.2.3 Afsluitingsfase	11
2.3	Cijfers 2009	12
2.4	Interne en externe overlegmomenten	19
	2.4.1 Interne overlegmomenten	19
	2.4.2 Externe overlegmomenten	19
2.5	Toekomstperspectief	21

Hoofdstuk 3: Leerproject

3.1	Definitie	22
3.2	Procedure	22
	3.2.1 Voorbereidingsfase	23
	3.2.2 Begeleidingsfase	23
	3.2.3 Afsluitingsfase	26
3.3	Cijfers 2009	27
3.4	Interne en externe overlegmomenten	30
	3.4.1 Interne overlegmomenten	30
	3.4.2 Externe overlegmomenten	31
3.5	Standplaatsen en gesprekslocaties	32
	3.5.1 Gent	32
	3.5.2 Aalst	32
	3.5.3 Sint-Niklaas	33
	3.5.4 Dendermonde	33
	3.5.5 Oudenaarde	33
3.6	Toekomstperspectief	34

Hoofdstuk 4: Herstelbemiddeling

4.1	Definitie	35
4.2	Procedure	35
	4.2.1 Voorbereidingsfase	35
	4.2.2 Uitvoeringsfase	36
	4.2.3 Afsluitingsfase	39
4.3	Cijfers 2009	40
4.4	Interne en externe overlegmomenten	46
	4.4.1 Interne overlegmomenten	46
	4.4.2 Externe overlegmomenten	46
4.5	Toekomstperspectief	48

Hoofdstuk 5: Herstelgericht groepsoverleg

5.1	Definitie	49
5.2	Procedure	49
	5.2.1 Voorbereidingsfase	49
	5.2.2 Uitvoeringsfase	51
	5.2.3 Afsluitingsfase	52
5.3	Cijfers 2009	53
5.4	Interne en externe overlegmomenten	57
	5.4.1 Interne overlegmomenten	57
	5.4.2 Externe overlegmomenten	57
5.5	Toekomstperspectief	59

Hoofdstuk 6: Ouderstage

6.1	Definitie	60
6.2	Procedure	60
	6.2.1 Opstartfase	60
	6.2.2 Uitvoeringsfase	61
	6.2.3 Afsluitingsfase	62
6.3	Interne en externe overlegmomenten	62
	6.3.1 Interne overlegmomenten	62
	6.3.2 Externe overlegmomenten	62
6.4	Cijfers 2009	63
6.5	Toekomstperspectief	64
	Besluit	66

Hoofdstuk 7: Varia

7.1	Deelname aan debatten, symposia, studiedagen, sensibilisering,..	67
7.2	Lijst van gebruikte afkortingen	71

Inleiding

Beste lezer,

Voor U ligt het eerste jaarverslag van de vzw HCA Oost-Vlaanderen.

2009 was een jaar vol vernieuwing, loslaten en nieuwe uitdagingen aangaan. Sedert 1 januari 2009 is de nieuwe vzw een feit. Sinds dan kunnen we voor de verschillende afhandelingsvormen niet meer spreken van projecten. We kregen de erkenning als reguliere voorziening (categorie 8) binnen de bijzondere jeugdbijstand. Voorheen werden de verschillende afhandelingsvormen en het project ouderstage aangeboden door de drie moedervzw's, namelijk Martens-Sotteau, Dienst Alternatieve Sanctie & Voogdijraad (DAS & V) en het Centrum Ambulante Begeleiding (CAB) in samenwerking met het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) Artevelde. In het voorbije jaar werden er reeds heel wat stappen gezet. Binnen de verschillende afhandelingsvormen werden enkele nieuwe mensen aangeworven om de stijgende vraag van de verwijzers te kunnen blijven beantwoorden. Verschillende teammomenten werden geïnstalleerd om de medewerkers op dezelfde lijn te krijgen en elkaars werking te leren kennen.

Er werd volop gewerkt aan het uitschrijven van ons kwaliteitshandboek. Er werd gebrainstormd rond de naam van de nieuwe vzw, de eerste stappen in het ontwerp van een gemeenschappelijk logo werden gezet. Er werd nagedacht over het uitschrijven van het arbeidsreglement.

2009 betekende ook het einde van de subsidiëring van het project ouderstage. Als organisatie betreuren we deze beslissing, niettegenstaande zoeken we naar een manier om de opgedane ervaring in het werken met ouders te kunnen integreren binnen de andere afhandelingsvormen.

Op dit moment zijn we als nieuwe organisatie nog volop aan het zoeken en staan er ons nog héél wat uitdagingen te wachten zoals de verhuis in 2010 naar een nieuwe locatie waar alle medewerkers onder één en zelfde dak zullen gehuisvest worden.

Tenslotte willen we in deze inleiding een woord van dank richten aan de bestuursleden van de drie moedervzw's en onze samenwerkende partners (consulenten, jeugdrechters, werkplaatsen, ...) voor het geloof in de mogelijkheden van de herstelgerichte constructieve afhandelingsvormen en het project ouderstage.

Veel leesplezier!

Namens de medewerkers, directie en de Raad van Bestuur van de vzw HCA Oost-Vlaanderen.

Hoofdstuk 1: Situering van de vzw HCA Oost-Vlaanderen

1. Historiek

Zoals in de inleiding reeds kort werd aangehaald werden voorheen de vier verschillende afhandelingsvormen en het project ouderstage aangeboden door drie autonome vzw's binnen de provincie Oost-Vlaanderen.

De vzw Martens-Sotteau nam in 2001 in Gent het initiatief om het project herstelbemiddeling voor minderjarige daders van een MOF op te starten. De implementatie van herstelbemiddeling in Oost-Vlaanderen bleef niet beperkt tot dit ene gerechtelijke arrondissement, ook Oudenaarde en Dendermonde, konden vanaf 2002 en 2003 beroep doen op onze dienstverlening. Later, in 2006 werd hergo (herstelgericht groepsoverleg) aangeboden.

De vzw DAS&V (Dienst Alternatieve Sanctie & Voogdijraad) was tot voor 2009 de werkgever die het team gemeenschapsdienst onder zijn vleugels had. In 1987 kreeg de vzw zijn eerste dossiers binnen van de jeugdrechtbank te Dendermonde. Geleidelijk aan werden er ook dossiers doorverwezen vanuit de jeugdrechtbanken van Gent en Oudenaarde.

En ten slotte hadden we de vzw CAB (Centrum Ambulante Begeleiding) die in samenwerking met het CAW Artevelde vanaf 1999 het leerproject voor minderjarige plegers van een als misdrijf omschreven feit aanbood in de drie gerechtelijke arrondissementen.

Het CAB was sedert april 2007 ook verantwoordelijk voor het uitwerken van het project ouderstage binnen de drie arrondissementen. 2009 was tevens ook het laatste jaar dat het project werd aangeboden. Eind 2009 werd de samenwerking door de Minister van Justitie stopgezet.

Vanuit de Vlaamse Gemeenschap werd vooropgesteld om ten laatste op 1 januari 2009 per gerechtelijk arrondissement één HCA dienst op te richten.

Gezien de specifieke situatie in Oost-Vlaanderen (3 verschillende vzw's) was heel wat overleg nodig om te komen tot de oprichting en de invulling van een nieuwe vzw, met respect voor ieders historiek en werkwijze.

De oprichtingsvergadering van deze nieuwe vzw had plaats op 3 november 2008. De Raad van Bestuur wordt vertegenwoordigd door afgevaardigden vanuit de 3 vorige vzw's. In het dagelijks bestuur is er telkens 1 afgevaardigde vertegenwoordigd, nl. Raf De Mulder, Philippe Van Steenkiste en Filip Maertens.

2. Doelgroep

We werken met jongeren vanaf 12 jaar, die een als misdrijf omschreven feit pleegden en werden doorverwezen door het jeugdparket of de jeugdrechtbank van de gerechtelijke arrondissementen Gent, Dendermonde of Oudenaarde en/of (tijdelijk) verblijven in deze arrondissementen. Ouders, slachtoffers met materiële, morele en/of fysieke schade en de sociale context kunnen eveneens betrokken worden bij de begeleiding.

3. Principes en visie

vzw HCA Oost-Vlaanderen vertrekt vanuit een positief mensbeeld. We gaan er namelijk van uit dat iedereen, ook de minderjarigen, de mogelijkheden en capaciteiten heeft en in staat is verantwoordelijkheid op te nemen en/of te dragen voor zijn daden. Wij bieden de cliënten ondersteuning en begeleiding op maat. Ze worden gestimuleerd om het proces in eigen handen te nemen, dit wil zeggen responsabiliserend werken, en hebben het recht hierbij zelf beslissingen te nemen en over zichzelf te beschikken (zelfbeslissings- en zelfbeschikkingsrecht), voor zover dit de rechten van anderen niet schaadt. We werken dus met een emancipatorisch en participatief model. Eveneens houden we in de begeleiding rekening met de context van de cliënt en werken we volgens een meersporenbeleid als reactie op jeugddelinquentie. De maatschappelijke reactie op een MOF kan verschillende finaliteiten bevatten, gaande van herstellend, pedagogisch, responsabiliserend en sanctionerend, die allemaal vervat zitten in de werking van vzw HCA Oost-Vlaanderen.

Verder dragen wij een pluralistische en verdraagzame maatschappij hoog in het vaandel. Verscheidenheid aan ideologieën, overtuigingen, denkkaders en zienswijzen worden als een verrijking gezien. Belangrijk is, om bij dit alles rekening te houden met de rechtspositie en rechtswaarborgen van alle betrokkenen, steunend op de universele rechten van de mens en de rechten van het kind.

Samenwerking en overleg met andere betrokken actoren, zoals jeugdparquet, jeugdrechtbank, tewerkstellingsplaatsen, beleidsmakers, ouders, slachtoffers, ... kan hierbij zeker niet over het hoofd worden gezien.

4. Doelstellingen

Om de eigenheid van de diverse werkvormen binnen de organisatie te respecteren, kan de invulling hiervan enigszins verschillend zijn.

Toch stelt elke afhandelingsvorm volgende doelen voorop:

- de doelgroep responsabiliseren

De doelgroep motiveren om zelf verantwoordelijkheid op te nemen voor het als misdrijf omschreven feit, de oorzaken en de gevolgen ervan.

- herstel bij de betrokkenen bereiken

Het is de bedoeling dat herstel bereikt wordt bij de betrokkenen van het als misdrijf omschreven feit. "Herstel" wordt in deze in breedste zin opgevat en kan zowel feitelijk als symbolisch zijn, zowel naar zichzelf toe en/of zijn omgeving, als naar het slachtoffer toe dat materiële, morele en/of fysieke schade heeft geleden en/of naar de maatschappij.

- inzicht vergroten in het eigen gedrag (herpositionering)

Er wordt naar gestreefd om het inzicht in de oorzaken, gevolgen en context van het als misdrijf omschreven feit te vergroten, waardoor de betrokken minderjarige zich daar tegenover kan herpositioneren. Dit kan niet zonder een bewustwordingsproces door te maken.

- de competentiegraad verhogen (resocialisatie)

In de verschillende afhandelingvormen wordt ernaar gestreefd om de betrokkenen een positieve ervaring te laten opdoen. Cliënten worden meer bepaald aangesproken op hun zelfwerkzaamheid en hun eigen oplossingsvermogen. Op die manier is het de bedoeling om kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die iemand bezit, te verhogen.

Door de bovenstaande doelstellingen te betrachten, is het de bedoeling dat de minderjarige leert uit zijn fouten en gelijkaardige of andere feiten niet meer pleegt en trachten we recidive te vermijden.

- signaalfunctie en beeldvorming

vzw HCA Oost-Vlaanderen signaleert aan het beleid de elementen die belangrijk zijn voor de goede organisatie van de hulp- en dienstverlening en het bijsturen ervan, eventueel vastgesteld vanuit een regionale samenspraak. Eveneens heeft de organisatie oog voor algemene sensibilisering.

vzw HCA Oost-Vlaanderen voert binnen de beschikbare middelen eveneens een financieel beleid met het oog op een continue en efficiënte hulp- en dienstverlening.

5. Sectorale en intersectorale overlegmomenten

5.1 Sectorale overlegmomenten

- Algemene Vergadering

In 2009 is er één algemene vergadering georganiseerd na 8 maanden werking. Dit was de eerste vergadering na de opstart van de nieuwe vzw wat meteen een uitgelezen moment was om de leden te informeren over de werking. Hierbij was eveneens 1 medewerker van de vzw HCA Oost-Vlaanderen aanwezig.

- Raad van Bestuur

In 2009 zijn er 5 Raden van Bestuur doorgegaan waarbij er gewaakt wordt over de visie en de realisatie van de doelstellingen, over de pedagogische beleidslijnen, het personeelsbeleid en het financieel beheer.

Tijdens het open gedeelte was er telkens 1 personeelslid van de vzw HCA Oost-Vlaanderen aanwezig.

- Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur is de schakel tussen de Raad van Bestuur en de organisatie/ De functie van het dagelijks bestuur is de directie te ondersteunen bij het dagelijks beleid. Tevens wordt via dit forum de voorzitter op de hoogte gebracht van de organisatorische en inhoudelijke werking.

Het dagelijks bestuur kwam maandelijks samen.

- HCA team

Het maandelijks HCA-team werd in de loop van 2009 opgestart, waarbij alle medewerkers 3 uur samen zitten. Dit gemeenschappelijk moment, geleid door de directeur, maakt het mogelijk dat de collega 's van de verschillende teams van gedachten kunnen wisselen en geïnformeerd kunnen worden. Aan bod kwamen onder meer:

- interne en externe vorming, uitwerken visie VTO-beleid
- algemene organisatie: organigram, taakomschrijvingen en functieprofielen
- aanmaken website, intranet, logo, naam
- verslaggeving vanuit de werkgroep kwaliteit
- toelichting bij nieuwe afspraken; opstellen arbeidsreglement
- terugkoppeling vanuit de verschillende werkvormen
- voorbereiding gemeenschappelijke activiteiten
- oproep voor deelname aan nieuw op te starten werkgroepen
- HCA-evolutie: zowel voor de provincie Oost-Vlaanderen als in het Vlaamse landschap
- contacten met de verwijzers
- terugkoppeling Raad van Bestuur, Algemene vergadering
- terugkoppeling vanuit de samenwerkingsverbanden
- terugkoppeling vanuit het OSBJ
- aanwerving nieuw personeel
- stopzetting OS

- Teambegeleidersoverleg (TBO)

Tijdens dit wekelijks overleg, dat sinds 2009 wordt georganiseerd, komen de directeur en de vier teambegeleiders van de verschillende afhandelingsvormen samen. Hierbij kunnen oa. volgende punten besproken worden:

- informatiedoorstroming van directieniveau naar de teams en omgekeerd
- bespreken knelpunten
- terugkoppeling agendapunten uit de verschillende teams
- voorbereiding HCA team
- uitwerking beleid organisatie
- terugkoppeling overleg dagelijks bestuur

- Coördinatorenoverleg

In 2009 kwamen de leden van het coördinatorenoverleg 4 keer samen. Het overleg wordt gevolgd door de directeur en, indien opportuun, 1 van de teambegeleiders.

De volgende punten stonden o.a. op de agenda:

- kennismaking nieuwe leden
- goedkeuring en opvolging vorig verslag
- evoluties binnen de verschillende HCA werkingen
- toelichting BINC
- nieuws uit de koepels
- overleg inzake ouderstage
- bespreking convenant 2009 voor het OSBJ (inkrimping HCA-opdracht)
- evaluatie samenwerkingsverbanden

Eind 2009 werd de organisatie van het coördinatorenoverleg overgenomen door de HCA-diensten.

- Kwaliteitsstuurgroep

Sinds juni 2009 komt maandelijks een kwaliteitsstuurgroep samen om het kwaliteitshandboek van HCA Oost-Vlaanderen vorm te geven. Deze werd gedurende twee maanden voorgezeten door Anja Labaere als kwaliteitscoördinator. Vanaf augustus werd Elle Rosier halftijds vrijgesteld als bemiddelaar om deze taak op zich te nemen. Zij doet het voorbereidend werk voor de stuurgroepen, leidt deze, neemt verslag en coördineert dit in zijn geheel. Heidi draagt als directeur hierbij de eindverantwoordelijkheid. In de stuurgroep zetelen – naast de kwaliteitscoördinator en de directeur - enkele leden van de teams, zijnde Klaas Vandenbroucke voor herstellbemiddeling, Elle Rosier tot augustus voor hergo en hierna werd zij vervangen door Michael Bouchez, Shirley Van Den Driessche voor gemeenschapsdienst, Melissa Chalmet en Sabine Temmerman vertegenwoordigen het team leerproject. Gezien niet alle personeelsleden kunnen deelnemen aan de stuurgroep, is het heel belangrijk tijdig de inhoudelijke thema's terug te koppelen. De stuurgroep heeft er dan ook voor gekozen om per thema te werken. Wanneer deze is uitgewerkt, wordt dit telkens terug gekoppeld naar alle teams. Zij kunnen dan opmerkingen en bedenkingen doorgeven aan de stuurgroep, die deze dan aanpast. Hierna wordt elk deel teruggekoppeld naar het dagelijks bestuur.

In 2009 kwam deze stuurgroep 7 maal samen en dit om de maand. Omdat we als nieuwe vzw nog geen kwaliteitshandboek hebben, was het in het begin een zoeken naar de juiste aanpak. Anja Labaere is eerst en vooral nagegaan bij alle teams welke informatie reeds voorhanden was en waar deze geregistreerd of genoteerd stond. Door dit overzicht in één document te gieten, kregen we een duidelijk beeld over welke thema's reeds info is en waar we van nul moeten beginnen. Het verzamelen van extern materiaal en expertise rond het uitwerken van het kwaliteitshandboek behoorde ook tot Anja's eerste taken. Elle is hiervoor een voormiddag naar Leuven geweest, waar men bij VOCA een uiteenzetting gaf rond o.m. een kwaliteitsspel.

In dit werkingsjaar hebben we het profiel van onze vzw uitgeschreven. Dit gaat over onze missie, doelstellingen, doelgroep, waarden en visie. Eveneens werd in de stuurgroep bekeken welke de verdere aanpak zou zijn voor deel 3. Wie doet wat en hoe? Het jaar 2010 zal zonder twijfel één worden waar veel aandacht zal gaan naar het verder uitwerken van ons kwaliteitshandboek. We hopen dan ook om tegen eind 2010 een kwaliteitshandboek van vzw HCA Oost-Vlaanderen te kunnen voorleggen.

5.2 Intersectorale overlegmomenten

- Samenwerkingsverband herstelrechtelijke en constructieve afhandelingsvormen minderjarigen

De medewerkers participeren aan de drie samenwerkingsverbanden in Oost-Vlaanderen.

Het samenwerkingsverband in Gent vond plaats op 5 februari en 7 mei, voorgezeten door Bert Florizoone. Het GAS project van Gent en het persoonlijk ontwikkelingstraject van de Werf werden voorgesteld net zoals de cijfers en de evoluties binnen de verschillende afhandelingsvormen. Op het samenwerkingsverband van mei kwam Eef Goedseels (NICC) de cijfers toelichten van 2007 van de jeugdparketten te Gent, Dendermonde en Oudenaarde. Het samenwerkingsverband in mei was meteen ook een provinciaal overleg.

Het samenwerkingsverband in Dendermonde vond plaats op 22 oktober, voorgezeten door Katrien Derveaux. Op de agenda stond nieuws uit de verschillende afhandelingsvormen, evaluatie van het samenwerkingsverband en de voorstelling van de GAS bemiddelaar.

In 2009 werd het samenwerkingsverband in Oudenaarde niet georganiseerd.

5 Personeelsbestand

- De directie

Bestaat uit 1 voltijdse medewerker, Heidi Vanheste.

- Team Gemeenschapsdienst

De werkstraffen worden uitgevoerd door 3 voltijdse medewerkers, zijnde Shirley Van den Driessche, Mieke Lagrange en Ward Ascoop (in dienst sedert 3 augustus 2009). Shirley Van den Driessche is naast begeleider eveneens teambegeleider.

- Team Leerproject

Het individueel leerproject op maat wordt uitgevoerd door 2 voltijdse medewerkers, Melissa Chalmet en Elke Fontaine. Geert De Roo, eveneens teambegeleider werkt 75%.

In de loop van 2009 werd Sabine Temmerman voor 80% ingeschakeld binnen de werking van het leerproject aangezien er geen verwijzingen waren naar ouderstage. Elke Fontaine werd tijdens haar bevallingsverlof voltijds vervangen door Joke Van de Poel (uit dienst op 27 maart 2009).

- Team Herstelbemiddeling

Dit bestaat uit 1 voltijdse medewerker, zijnde Michaël Bouchez, Klaas Vandenbroucke, die sedert oktober 2009 80% werkt, Ann Moens, die 75% werkt en ook teambegeleider is, Elle Rosier die halfijds binnen dit team functioneert en halfijds het kwaliteitshandboek uitschrijft en Tina Landuyt, de halfzijdse administratieve kracht.

- Team Hergo

Bestaat uit 2 voltijdse medewerkers, zijnde Elsie Van den Haezevelde, eveneens teambegeleider en Els De Kuyper (in dienst sedert 3 oktober 2009). Daarnaast maakt ook Joost Broucke, die 80% werkt, deel uit van dit team. Alle hergo medewerkers maken eveneens deel uit van het team herstelbemiddeling.

In september 2009 verliet Elle Rosier het team hergo, gezien zij halftijds werd aangesteld als kwaliteitscoördinator en halftijds bemiddelaar bleef.

- Team Ouderstage

Het project wordt uitgevoerd door Anja Labaere die 75% werkt (uit dienst op 31 augustus 2009) en Sabine Temmerman die 80% werkt. Sabine Temmerman werd aangeworven ter vervanging van Naomi Van de Moortele (bevallingsverlof – uit dienst op 12 juni 2009). Aangezien er geen dossiers werden doorverwezen, werd Anja aangesteld als kwaliteitsverantwoordelijke. Sabine werd ingeschakeld binnen het team leerproject.

- Het ondersteunend personeel

Dit bestaat uit Elsy Scheire, administratief medewerkster die 15,79% werkt en de poetsvrouw Nancy Van Damme die 9,21% werkt.

Alle personeelsleden in dienst van de vzw HCA Oost-Vlaanderen worden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Jongerenwelzijn.

Hoofdstuk 2: Gemeenschapsdienst

2.1 Definitie

De jeugdrechter beschikt sinds de Wet op de Jeugdbescherming van 1965 over de mogelijkheid om t.a.v. jongeren die een MOF pleegden, te beslissen tot een 'prestatie van opvoedkundige of filantropische aard'. Sedert de wijziging van deze jeugdwetgeving in 2006 spreken we in artikel 37 van "een prestatie van opvoedkundige aard en van algemeen nut, in verhouding tot leeftijd en vaardigheden". Deze prestatie kan maximum 150 uren bedragen. Op grond van artikel 52 van diezelfde wet kan de jeugdrechter ook in de voorlopige fase van de rechtspleging beslissen om "een prestatie van algemeen nut in verhouding tot leeftijd en vaardigheden" uit te spreken als onderzoeksmaatregel. In dat geval kan de prestatie maximum 30 uur bedragen.

De uitvoering van de maatregel dient humanair te zijn, reflecterend naar het Verdrag van de Rechten van de Mens in het algemeen en de Rechten van het Kind in het bijzonder.

2.2 Procedure

2.2.1 Voorbereidingsfase

Hierin onderscheiden we 3 stappen:

- de aanmelding:

Als een jongere een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd kan de jeugdrechter beslissen om een prestatie op te leggen.

Dit kan bij beschikking voor maximaal 30 uren en is dan bedoeld als onderzoeksmaatregel = prestatie van algemeen nut, in verhouding tot leeftijd en middelen.

Dit kan ook bij vonnis voor een maximum van 150 uren = prestatie van opvoedkundige aard en algemeen nut, in verhouding tot leeftijd en middelen.

Als de jeugdrechter beslist een prestatie op te leggen, dan krijgen wij een afschrift van de beschikking of het vonnis toegestuurd (per fax of met de post) waarin het aantal opgelegde uren vermeld staan.

Onze dienst wordt eveneens gecontacteerd door de consulent van de Sociale Dienst bij de Jeugdrechtbank of, indien dit niet het geval is bij het ontvangen van de beslissing, contacteren wij de sociale dienst zelf. In de gevallen waar er tevens een Ondertoezichtstelling is van de jongere door de Sociale Dienst, kan er overleg plaatsvinden en kunnen er gegevens uitgewisseld worden. Soms (eerder uitzonderlijk) wordt de prestatie uitgesproken als voorwaarde op zich (zonder ondertoezichtstelling). In dat geval kunnen we meteen opstarten.

- het huisbezoek:

De begeleider aan wie het dossier werd toegewezen, neemt contact op met de minderjarige en diens ouders met het oog op een kennismakingsgesprek.

Het kennismakingsgesprek gebeurt doorgaans op huisbezoek. Tijdens dit gesprek geven we uitleg over het hoe en waarom van de prestatie en over de afspraken die moeten worden nageleefd ten einde positief te kunnen afronden. Er wordt gepolst naar vaardigheden, interesses, vrijetijdsbesteding en opleiding van de jongere. Dit laatste is voor ons van belang om een geschikte werkplaats aan te vragen. Uit ons bestand van beschikbare werkplaatsen (vzw's, OCMW's, stadsdiensten en provinciale diensten) trachten we steeds de meest geschikte te kiezen om de jongere tot bepaalde inzichten te laten komen. Indien bij deze keuze een verband kan gelegd worden met het type delict is dit ideaal maar dit blijkt vaak moeilijk haalbaar. In tweede instantie gaat het er dan vooral om aansluiting te vinden bij (de leefwereld van) de jongere zodat de werkprestatie een zinvolle ervaring kan zijn. Soms sluit een werkplaats aan bij de opleiding van de jongere of bij bepaalde interesses. Soms is het juist een manier voor de jongere om een bepaalde job "uit te testen" zodat de verdere schoolkeuze of beroepskeuze kan beïnvloed worden door deze ervaring.

Bij de bepaling van de werkdagen wordt er zoveel mogelijk rekening gehouden met de schooluren en zinvolle vrijetijdsbesteding.

- de kennismaking met tewerkstellingsplaats

Vervolgens wordt de gekozen tewerkstellingsplaats gecontacteerd voor het concrete voorstel. Indien deze het licht op groen zet, wordt een afspraak gemaakt voor een kennismakingsgesprek op de werkvloer.

De kennismaking op de werkvloer gebeurt over het algemeen met een verantwoordelijke en/of een werkbegeleider. De afspraken worden er op punt gezet, de concrete werkdata en –uren vastgelegd. De werkdata worden opgenomen in het akkoord maar worden eveneens opgelijst in een urenstaat. Dit laatste blijft ter plaatse zodat jongere en werkbegeleider dit bij afloop van elke werkdag kunnen ondertekenen. Op de achterkant van de urenstaat is ruimte voorzien voor de evaluatie. Dit bevat een aantal vragen over inzet, attitude, stiptheid en wordt meestal als handleiding gebruikt bij het eindevaluatiegesprek.

Op basis van het kennismakingsgesprek krijgt het akkoord zijn definitieve, concrete, schriftelijke vorm. Het akkoord of de overeenkomst bevat een aantal afspraken en wordt ondertekend door jongere en ouders, werkplaatsverantwoordelijke, jeugdrechter, consulent en onze dienst. Het akkoord wordt ondertekend door jongere, ouders, werkplaats en onze dienst. Het wordt daarna overgemaakt aan de jeugdrechter en consulent van de sociale dienst ter kennisname.

In het akkoord worden alle betrokken partijen vermeld. Vooral de gegevens van de werkplaats zijn hier duidelijk in terug te vinden (contactpersoon, adres, telefoonnummer, werkdagen en werkuren). Daarnaast is er een hoofdstuk per ondertekenende partij met zijn verantwoordelijkheden. Voor de jongere zijn dit een aantal na te leven regels en afspraken ten gevolge van het soort maatregel en de geldende regels op de werkplaats. Voor de werkplaats bevat het hoofdstuk een verduidelijking van het engagement en toezicht op de uitvoering.

Voor onze dienst wordt hierin verduidelijkt dat we spilfiguur zijn in de uitwerking en uitvoering van de maatregel. Ook aspecten rond verzekeringen en beroepsgeheim worden in het akkoord vermeld.

2.2.2 Uitvoeringsfase

De jongere vangt zijn werkuren aan op de vooraf bepaalde, overeengekomen datum.

Op regelmatige tijdstippen wordt door ons een werkbezoek gebracht op de tewerkstellingsplaats. Tijdens dit bezoek wordt, zowel bij de jongere als bij de dienstverantwoordelijke, gepolst naar indrukken en ervaringen. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd welke taken de jongere reeds op zich heeft genomen, hoe hij in de groep wordt opgenomen, of hij steeds stipt is, enz.

Bij moeilijkheden wordt er eerst bemiddeld. Indien dit niets oplevert kan de jongere terug voor de jeugdrechter gebracht worden. Deze laatste beslist dan over de opportuniteit van het opleggen van een zwaardere maatregel.

2.2.3 Afsluitingsfase

Er wordt aan de jongere gevraagd de laatste werkdag een brief, gericht aan de jeugdrechter, klaar te hebben met z'n ervaringen en bedenkingen wat betreft de prestatie en de gepleegde feiten.

Er wordt een eindevaluatiegesprek georganiseerd, waarbij de minderjarige, de dienstverantwoordelijke van de werkaanbiedende dienst en onze dienst aanwezig zijn. De fiche op de achterzijde van de urenstaat wordt overlopen om de evaluatie vorm te geven. Iedereen kan zijn mening ventileren.

Daarna wordt door ons een verslag opgemaakt, dat samen met de brief van de minderjarige wordt verstuurd naar de betrokken jeugdrechter en consulent(e). Een kopij van dit verslag wordt overgemaakt aan het gezin.

2.3. Cijfers 2009

TABEL 1: AANTAL DOSSIERS PER ARRONDISSEMENT

Arrondissement	Aangemeld	Opgestart	Totaal
Dendermonde	11	74	85
Gent	11	41	52
Oudenaarde	2	23	25
Andere (Brussel)		2	2

Jeugdrechtbank Dendermonde is duidelijk de grootste doorverwijzer van dossiers naar ons team in 2009. Dit was ook zo vorig jaar. Vroeger lag het overwicht bij Gent.

TABEL 2: LEEFTIJD VAN DE DADERS

LEEFTIJD	Dendermonde	Gent	Oudenaarde	Andere	TOTAAL
12 jaar					
13 jaar	6	3			9
14 jaar	13	6			19
15 jaar	19	9	3	1	32
16 jaar	16	16	7		39
17 jaar	25	17	5		47
18 jaar (+)	4	3	10	1	18

Opmerking: wij registreren de leeftijd op het moment dat het dossier naar ons wordt doorverwezen. Het gaat dus niet om de leeftijd op het moment van de feiten.

Bovenstaande tabel toont aan dat het afgelopen jaar vooral jongeren in de categorie 15-17 jaar werden doorverwezen.

De gemiddelde leeftijd van de jongeren die in 2009 een prestatie uitvoerden is 15,9 jaar. In Oudenaarde ligt de gemiddelde leeftijd een jaar ouder.

TABEL 3: GESLACHT VAN DE DADERS

GESLACHT	Dendermonde	Gent	Oudenaarde	Andere	TOTAAL
Jongen	80	45	25	2	152
Meisje	3	9	0	0	12

Wat de dossiers in 2009 betreft, onderscheiden we 12 doorverwezen meisjes en 152 jongens. Deze "ondervertegenwoordiging" van meisjes ligt in de lijn van de voorgaande jaren.

TABEL 4: AARD VAN HET DELICT

TYPE DELICT	Dendermonde	Gent	Oudenaarde	Andere	Totaal
Diefstal	63	59	19	2	143
Opzettelijke slagen en verwondingen	11	10	8		29
Bezit en/of verkoop van drugs	9	3	4		16
Vandalisme	3		1		4
Verkeersinbreuk	3				3
Wapendracht	5				5
Brandstichting	6	2			8
Seksueel geweld	1	1			2
Stalking	1	1			2

Opmerking: het totale cijfer van bovenstaande tabel is hoger dan het aantal dossiers omdat in meerdere dossiers een combinatie van feiten voorkomt.

De meest voorkomende feiten die tot dienstverlening leiden zijn diefstallen, vaak met verzwarende omstandigheden en/of in combinatie met andere als misdrijf omschreven feiten (bvb. diefstal + verkoop/bezit verdovende middelen).

In 2009 ging het bij 70 % van de dossiers om diefstallen.

Ook geweldpleging zorgt voor een groot deel van de doorverwijzingen naar onze dienst. In 2009 werden 29 jongeren naar ons doorverwezen voor opzettelijke slagen en verwondingen.

De laatste jaren maken ook de druggerelateerde delicten een belangrijk deel uit van de naar ons doorverwezen feiten. In 2009 werden 16 dossiers doorverwezen omwille van gebruik en/of verkoop van verdovende middelen.

TABEL 5: VERWIJZENDE INSTANTIE

Onze opdrachten kunnen enkel op niveau van de Jeugdrechtbank uitgesproken of gehomologeerd worden (indien resultaat van Hergo). Doorverwijzingen van het Parket zijn niet mogelijk.

De naar ons doorverwezen opdrachten zijn uitgesproken door de Jeugdrechters van Gent, Dendermonde en Oudenaarde. In sommige gevallen kan dit ook door een Jeugdrechter van een andere Jeugdrechtbank zijn indien de doorverwezen jongeren ingeschreven staat in een ander arrondissement maar wel op het grondgebied Oost-Vlaanderen verblijft op het moment van de doorverwijzing. Om praktische redenen worden deze dossiers dan naar ons overgeheveld. Dit jaar werden 2 jongeren naar ons doorverwezen waarvan de uitspraak gebeurde op de Jeugdrechtbank te Brussel. De éne jongere verbleef ondertussen bij een tante in Lokeren, de tweede jongere was geplaatst in OOC De Waai te Eeklo.

Er werden dit jaar ook 2 prestaties uitgesproken in Hoger Beroep.

Percentage doorverwijzingen:

Jeugdrechters Dendermonde	52%
Jeugdrechters Gent	32%
Jeugdrechter Oudenaarde	15%

TABEL 6: RESULTAAT

RESULTAAT	Dendermonde	Gent	Oudenaarde	Andere	TOTAAL
Geslaagd	58	35	21	1	115
Mislukt	10	1	1	1	13
Andere	5		1		6
Lopend	1	5			6
Opstart	11	11	2		24

Over het slaagpercentage kunnen we optimistisch zijn. 85% van de jongeren slaagt erin hun prestatie tot een goed einde te brengen. Dit cijfer is doorheen onze werkjaren een constante. Soms kenmerkt de uitvoering zich door onregelmatigheden of problemen. We slagen er dankzij gesprekken of tussenkomst van de verwijzers in om dit recht te trekken.

De meeste mislukte dossiers zijn ten gevolge van het niet naleven van de gemaakte afspraken door de jongere of door gebrek aan verdere motivatie om de uren uit te voeren. Uitzonderlijk plegen de jongeren nieuwe feiten tijdens het verloop van de prestatie.

Andere dossiers zijn diegene waarbij de prestatie niet kan opgestart worden omdat de jongere bijvoorbeeld verhuist naar een andere provincie, omdat er een nieuwe maatregel wordt bevolen (bijvoorbeeld naar aanleiding van nieuwe feiten of problemen).

TABEL 7: AANTAL OPGELEGDE UREN GEMEENSCHAPSDIENST

Aantal uren	Dendermonde	Gent	Oudenaarde	Andere
10		2 (bij beschikking) 1 (bij arrest HvB)		
20	1	4 (bij beschikking) 2 (bij vonnis)		1
30	73 (bij beschikking) 2 (bij vonnis)	25 (bij beschikking) 4 (bij vonnis)	10 (bij beschikking) 1 (bij vonnis)	
35			1	
40	6	2	1	
50		3 (bij vonnis) 1 (bij arrest HvB)	8	
60		4	1	
65			1	
70			2	
80	2	4		
100	1			
120				1

Bij de afgesloten dossiers in 2009 werd er in totaal voor 5840 uren gemeenschapsdienst naar onze dienst doorverwezen.

Het gemiddelde aantal uitgesproken uren in 2009 bedraagt 35 uren. Dit gemiddelde ligt net als 2007-2008 een stuk lager dan de voorgaande jaren. Dit is vooral te wijten aan de beperking van het aantal uren in de voorlopige fase van de rechtspleging tot maximum 30 uren. Ook het maximum aantal uren bij vonnis is teruggedrongen van 240 naar 150 uren sinds de wijziging van de Jeugdwet.

- het gemiddelde aantal uitgesproken uren bij beschikking is 30 uren.
- het gemiddelde aantal uitgesproken uren bij vonnis is 53 uren.

Het gemiddelde aantal uitgesproken uren in 2009 voor Oudenaarde bedraagt 43,5 (1000 uren), voor Dendermonde is dit 31,5 (2671 uren) en voor Gent is dit 35,8 (1860 uren). In Oudenaarde ligt het gemiddelde dus hoger.

TABEL 8: BENUTTE WERKPLAATSEN VOOR DE UITVOERING VAN DE GEMEENSCHAPSDIENST

Onze dienst beschikt over een goedgekeurde samenwerking met meer dan 200 tewerkstellingsplaatsen in de non-profit sector.

Een aantal van deze 'werkvloeren' werden nog niet benut omdat de gelegenheid zich hiertoe nog niet voordeed. Andere werkplaatsen stellen specifieke eisen om ingeschakeld te kunnen worden, of zijn slechts gedurende bepaalde periodes van het jaar beschikbaar. Redenen genoeg waarom we sommige tewerkstellingsplaatsen nog niet konden aanspreken.

We blijven voortdurend ons bestand van tewerkstellingsplaatsen uitbreiden om te vermijden dat bepaalde diensten overbevroegd en/of gedemotiveerd worden en om iedere jongere een alternatieve sanctie op maat te kunnen aanbieden.

In 2009 werden in volgende diensten prospecties georganiseerd:

Gemeentebestuur Sint-Gillis-Waas	Goedgekeurd
Gemeentebestuur Stekene	Goedgekeurd
Vzw Miramiro Gent	Niet goedgekeurd
Vzw Wereldcentrum Gent	Niet goedgekeurd
Red Star Waasland	Goedgekeurd
Sporting Lokeren	Goedgekeurd
Zwerfvuilruiming Lokeren	Wachten op antwoord

De keuze van de tewerkstellingsplaats wordt individueel bepaald. We trachten rekening te houden met de feiten, de mogelijkheden van de jongere en van de tewerkstellingsplaatsen, de woonplaats van de jongere.

Uiteraard wordt de keuze van de werkvloer ook bepaald door de beschikbaarheid van de gekozen plaats. Sommige diensten zijn misschien wel op maat gesneden voor een welbepaalde jongere, maar de praktische haalbaarheid is daarom nog niet verzekerd.

In het onderstaande overzicht valt het op dat we heel vaak vzw's benutten. Dit heeft vaak te maken met de vlotte manier van werken.

In de volgende 71 tewerkstellingsplaatsen werden jongeren in de loop van 2009 in het kader van hun prestatie ingeschakeld:

TABEL 9: STEDELIJKE DIENSTEN (11)

Brakel	Technische dienst	Technische taken	1
Dendermonde	Brandweer	Onderhoudstaken + klusjes	5
Gent	Sodiganda	Administratieve taken	1
Gent	Dienst Toerisme*	Administratieve taken	1
Gent	Buurtcentrum Muide	Sociale taken	1
Gent	Dienst Lokale Preventie en Veiligheid*	Administratieve taken	3
Geraardsbergen	Technische dienst	Technische taken	1
Kruibeke	Brandweer	Onderhoudstaken	2
Sint-Niklaas	Brandweer*	Onderhoud + klusjes	1
Stekene	Milieudienst*	Klusjes	1
Temse	Groendienst	Onderhoudstaken	2

TABEL 10: OCMW-DIENSTEN (15)

Aalst	Rusthuis Sint-Job	Keukenwerk	1
Dendermonde	Rusthuis Aymonshof	Keukenwerk	1
Dendermonde	Keerpunt	Klusjes	1
Dendermonde-Sint Gillis	Dienstencentrum Zonnebloem*	Sociale taken	1
Hamme	Rusthuis Meulenbroeck	Keukenwerk	2
Kruibeke	OCMW Rusthuis	Onderhoudstaken + keukenwerk	1
Lokeren	OCMW Rusthuis	Technische taken	2
Merelbeke	Rusthuis het Lindeken	Keukenwerk	1
Ninove	OCMW	Keukenwerk	2
Oudenaarde	WLZ De Meerspoort	Klusjes	5
Ronse	OCMW	Technische taken + keukenwerk	1
Sint-Niklaas	Sociaal Restaurant de Variant*	Keukenwerk	2
Sint-Niklaas	Kringwinkel den Azalee	Klusjes	5
Temse	Rusthuis	Keukenwerk	1
Zottegem	Rusthuis	Technische taken	1

TABEL 11: VZW'S (40)

Aalst	Vzw Klus en Karwei	Klusjes	1
Aalst	De Boerderij- de Loods	Groenonderhoud	1
Aalst	Vzw Mensen helpen Mensen	Sociale taken	3
Aalst	De Tuinploeg-De Loods	Onderhoud	1
Aalst	Kringwinkel Teleshop	Klusjes	2
Aalst	Fietsenatelier De Loods*	Klusjes	1
Brakel	Kinderboerderij Diggie	Sociale taken + klusjes	1
Eeklo	Vzw VETAS	Onderhoud + verzorging dieren	3
Erembodegem	Vzw Ter Muren	Klusjes	3
Evergem	Dierenbescherming	Onderhoud + klusjes	3
Evergem	Vzw Den Dries	Technische taken	2
Gent-Drongen	JH Chez Choseken	Klusjes	3
Gent	Groendienst UZ	Onderhoud	1
Gent	Kringloopcentrum Brugse Poort	Sorteren + Klusjes	7
Gent	Museum Dr. Guislain	Toezicht	3
Gent	Vzw Jong	Sociale taken	1
Geraards-bergen	Kringwinkel 't Vierkant	Klusjes	2
Hamme	Kringwinkel Spoor 2	Klusjes	1
Haaltert	Rusthuis Sint-Anna	Keuken	1
Lokeren	Molsbroek - vzw Durme*	Onderhoud	1
Lokeren	Jeugdhuis T-Klub	Klusjes	2
Lokeren	Rusthuis Ter Engelen	Keuken + Technische dienst	3
Lokeren	Sporting club*	Klusjes	1
Lovendegem	DVC De Triangel	Klusjes	1
Merelbeke	Vogelopvangcentrum	Onderhoud + klusjes	1
Ninove	Kringwinkel t Vierkant	Klusjes	4
Oostakker	De Kromme Boom	Klusjes	2
Oudenaarde	Kringwinkel Vlaamse Ardennen	Klusjes	1
Ronse	AZ Zusters van Barmhartigheid	Technische taken	3
Ronse	JVC De Fiertel	Klusjes	3
Ronse	Kringwinkel Vlaamse Ardennen	Technische taken	1
Ronse	Rusthuis de Linde	Keuken	1
Sint-Niklaas	WASE Dierenbescherming	Onderhoud	4
Sint-Niklaas	RVT De Ark	Keuken	7
Sint-Niklaas	Jeugdhuis Eglantier	Klusjes	1
Sint-Laureins	Vzw de Kruiskenshoeve*	Klusjes	2
Velzeke	Sint-Franciscustehuis	Keuken	1
Waarschoot	Dierenasiel	Onderhoud + verzorging	2
Wortegem-Petegem	Rusthuis De Linde	Keuken	1
Wortegem-Petegem	Dierenasiel De Helpende Pootjes	Onderhoud	1

TABEL 12: PROVINCIEDIENSTEN (5)

Gent	Klusjesdienst	Klusjes	3
Gent	Administratieve dienst	Administratie	1
Gent	Caermersklooster museum	Toezicht	2
Gent-Desteldonk	Brandweerschool*	Onderhoud + klusjes	1
Wachtebeke	Molenmuseum MOLA*	Onderhoud + klusjes	2

Van de benutte tewerkstellingsplaatsen zijn er 12 waarop we dit jaar voor de eerste maal een beroep deden (zie aanduiding met *).

TABEL 13: ETNISCHE AFKOMST

Afkomst	Aantal
België	96
Marokko	17
Turkije	13
Zaire	12
Andere	26

60% van de naar ons doorverwezen jongeren zijn van Belgische afkomst. Heel veel van de jongeren van een andere afkomst beschikken ook over de Belgische nationaliteit.

2.4. Interne en externe overlegmomenten

2.4.1 Interne overlegmomenten

- dossierbespreking

Dit wekelijks overlegmoment gaat door tussen de teambegeleider en de 2 begeleiders van het team Gemeenschapsdienst.

Op de agenda staat:

- werkplaatsen
- dossiers

Doel van het overleg is mbt de lopende dossiers:

- wederzijdse intervisie
- informeren, ondersteunen, ventilleren
- gezamenlijk teamstandpunt bepalen
- ...

- teamoverleg

Dit tweewekelijks overlegmoment gaat door tussen de teambegeleider en de 2 begeleiders van het team Gemeenschapsdienst.

Op de agenda staat:

- interne en externe overlegmomenten
- uitnodigingen
- varia
- stages
- ...

Doel van het overleg is, los van de lopende dossiers:

- terugkoppelen en concretiseren overlegmomenten
- afspraken maken en overleggen
- gezamenlijk teamstandpunt bepalen
-

2.4.2 Externe overlegmomenten

- overleg met verwijzers

Minimaal 1 keer per jaar is er een overleg tussen de HCA-medewerkers, parketmagistraten, jeugdrechters, parketcriminologen. In Dendermonde vond dit plaats op 28 september 2009 en in Gent op 29 oktober 2009.

Op de agenda staat:

- werkwijze en procedure doorverwijsbeleid
- knelpunten
- werkafspraken
- casussen
- ...

Doelstellingen van dit overleg zijn:

- samenwerking evalueren
 - knelpunten bespreken
 - cijfers evalueren
 - zicht krijgen op ieders noden
 - samenwerkingsafspraken maken
- overleg met het justitiehuis omtrent de werkplaatsen

Op 27 maart 2009 en 5 mei 2009, was er een overleg tussen medewerkers van: Justitiehuis, Alternatieve gerechtelijke maatregelen meerderjarigen (Gent: PAS), Team Gemeenschapdienst en het Provinciaal Vereffeningfonds.

Op de agenda staat:

- overlopen werkplaatsen
- werkafspraken
- prospecties: afspraken en plannen
- ...

Doel van dit overleg is:

- uitwisseling werkplaatsen en knelpunten
- doorgeven nieuwe werkplaatsen
- plannen prospecties nieuwe werkplaatsen
- werkafspraken maken

2.5. Toekomstperspectief

Het uitwerken van de nieuwe procedure m.b.t. de akkoorden en de inwerking van de nieuwe teambegeleider zijn de twee voornaamste doelstellingen in 2010:

In 2009 hebben we werk gemaakt van een nieuw akkoord. Bij de opstart van elke prestatie wordt dergelijk document ondertekend door de betrokken partijen. Dit gewijzigde akkoord kwam tot stand in overleg met de verwijzers en wordt vanaf 2010 in gebruik genomen. Ook de nieuwe procedure verbonden aan dit akkoord zal in 2010 toegepast worden. Hierbij zal de ondertekening verlopen op de werkaanbiedende dienst tijdens het kennismakingsgesprek. De jeugdrechter en consulent wordt enkel bij de ondertekening betrokken indien dit wenselijk is voor een goede uitvoering van de prestatie.

In 2010 zal een nieuwe teambegeleider aangeworven worden, ter vervanging van Shirley Van den Driessche. De inwerking van dit nieuwe personeelslid dient in functie te staan van een optimale dienstverlening aan de minderjarigen. De nieuwe teambegeleider zal in samenspraak met de begeleiders de werking in 2010 verder vormgeven en indien wenselijk bijkomende doelstelling vooropstellen.

Hoofdstuk 3: Leerproject

3.1 Definitie

Het project richt zich in het kader van de herstelgerichte en constructieve afhandelingen (HCA) tot minderjarige plegers van geweld,- vermogens,- drugsdelicten en/of seksuele delicten. Het leerproject kan een plaatsingsvermijdende of plaatsingsverkortende functie hebben wanneer de jeugdrechter van mening is dat een gelijkaardig effect beoogd wordt met een minder ingrijpende maatregel (subsidiariteitsprincipe). Voor jongeren waar school, vrije tijd en thuissituatie vlot loopt, is dit extra zinvol. Voor anderen kan het na de shock van plaatsing een extra motivatie zijn om naar belangrijke levensdomeinen te kijken en daar een gepast en zinvol antwoord voor te zoeken.

De verwijzingen gebeuren door de jeugdrechtbanken van Gent, Oudenaarde en Dendermonde.

Het wettelijk kader is het artikel 37, § 2 bis, 5° van de wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965: 'deelnemen aan één of meer opleidingsmodules of modules ter bewustwording van de gevolgen van de gestelde handelingen, alsook van de invloed daarvan op de eventuele slachtoffers'.

De projectuitvoerders werken met een vaste structuur van voorbereidingsfase, intakefase, begeleidingsfase en afrondingsfase die afhankelijk van de aard van het delict, inhoudelijk zal verschillen. Alle begeleiders staan in voor de uitvoering van de individuele leerprojecten, onafhankelijk van het type delict, op maat van de cliënt.

3.2 Procedure

Minstens één maal per jaar is er een arrondissementeel overleg tussen de verwijzer en de medewerkers van het leerproject met als doel 'het verfijnen van de procedure en bespreken van mogelijke knelpunten'. Naar aanleiding van deze overlegmomenten kwamen we tot volgende accentverschuivingen:

- een strenger beleid omtrent afwezigheden.
- het opstellen van een tweede kans - brief.
- aanpassingen binnen het vormingsakkoord.
- het maken van een 'eindbrief' door de jongeren, gericht aan de verwijzer.
- een grotere informatie-overdracht betreffende werkpunten en adviezen bij het afsluiten van een leerproject.

Toelaten dat bepaalde grenzen worden overschreden gaat in tegen belangrijke pedagogische doelstellingen (omgaan met grenzen, waarden en normen, opnemen van verantwoordelijkheid voor het eigen gedrag) van het leerproject.

Dit komt onder meer tot uiting in ons verstrengd aanwezigheidsbeleid. Daaruit ontstond het opstellen van 'de tweede kans-brief' en pasten we ons vormingsakkoord aan.

Ook wat betreft meldingsplicht en beroepsgeheim is onze werkwijze enigszins gewijzigd. Beroepsgeheim blijft voor ons evenwel zeer belangrijk en inhoudelijk houden we ons hier zeer strikt aan. Dit om een betrouwbaar klimaat en om een duidelijke werkrelatie met de jongere te creëren. Desondanks is toestemming van de jongere niet nodig om adviezen en bezorgdheden te formuleren naar ouders en verwijzer. De jongere wordt hier evenwel steeds van op de hoogte gebracht.

Volledigheidshalve en gezien de start van de nieuwe vzw HCA Oost-Vlaanderen, kan u hieronder de integrale procedure lezen.

3.2.1 Voorbereidingsfase

- voorleiding van de jongere (met ouders) bij de jeugdrechter.
- contact tussen de sociale dienst en de jongere. De consulent vraagt aan de jongere om met onze dienst contact op te nemen.
- het leerproject ontvangt (per fax of per brief) de beschikking of het vonnis.
- het leerproject krijgt melding wie de begeleidende consulent is of het leerproject neemt contact op met sociale dienst om dit na te vragen.
- verdeling van de binnengekomen dossiers onder de medewerkers van het leerproject. Dit gebeurt wekelijks binnen het subteam 'leerproject'.
- jongere meldt zich telefonisch aan bij het leerproject. Er wordt een afspraak voor het kennismakingsgesprek gemaakt met jongere en ouders.
- indien het na ontvangst van beschikking of vonnis te lang duurt eer de jongere contact opneemt, nemen wij contact met de consulent om dit te melden. De consulent spoort vervolgens de jongere aan alsnog met onze dienst contact op te nemen.

3.2.2 Begeleidingsfase

- intakefase met kennismakingsgesprek

Het kennismakingsgesprek vindt plaats op onze bureau (Gent, St-Niklaas, Aalst, of Dendermonde) met de jongere en de ouders. In dit kennismakingsgesprek:

- wordt een korte anamnese gemaakt.
- worden de verwachtingen van de jongere en de ouders getoetst.
- worden de afspraken doorgenomen onder andere m.b.t. de aan – en afwezigheden.

De projectuitvoerder houdt strikt de afspraken en het aantal begeleidingsuren bij. Bij niet nakomen van de afspraken worden de consulent en de jeugdrechter op de hoogte gebracht. Verdere opvolging komt dan in handen te liggen van de verwijzer.

Aangezien leerprojecten verandering pogen teweeg te brengen in de kennis, het inzicht, de houding en het gedrag van de dader wordt de minderjarige aangesproken om zijn verantwoordelijkheid hierin op te nemen.

Dit wordt onder meer concreet in onze vraag om:

- zelf contact met ons op te nemen bij aanvang van het leerproject.
- afwezigheden tijdig te melden.
- zelf doelstellingen en verwachtingen te formuleren.
- inhoud aan te brengen.

Het leerproject wordt voorgesteld en er wordt gepeild naar de motivatie. Het kennismakingsgesprek duurt ongeveer 1 uur. In Oudenaarde gaat dit gesprek door op het bureau van de sociale dienst.

De consulent is aanwezig bij de intro, nadien vervolgt het gesprek zonder aanwezigheid van de consulent. In Gent kan het kennismakingsgesprek doorgaan in aanwezigheid van de consulent op de sociale dienst.

- tijdens het 2de en 3de gesprek worden vormingsakkoord en aanvangsbrief besproken, opgemaakt en ondertekend.

Vormingsakkoord en aanvangsbrief worden per post verstuurd naar ouders, jongere, consulent en jeugdrechter. Eventueel kan dit ook naar de instelling, waar de jongere verblijft. In Oudenaarde verloopt de briefwisseling met de sociale dienst van de jeugdrechtbank per mail.

- de begeleiding wordt gecontinueerd.

Ieder gesprek duurt ongeveer 1 uur en heeft het volgende stramien:

- verwelkoming.
- ruimte voor de jongere en diens ervaringen van de voorbije week (kan dienen als aanknooppunt om concreet te werken rond bepaalde theoretische kaders).
- samenvatting vorige sessie.
- inhoudelijk gesprek.
- afronding en samenvatting.
- ondertekenen van de aanwezigheidslijst.
- een nieuwe afspraak wordt gemaakt.

De inhoud hangt nauw samen met de behoeften en noden van de jongere en diens leven. Hierdoor verschilt de besproken inhoud van jongere tot jongere.

Héél vaak komen volgende thema's aan bod: familie, vrienden, (delict)geschiedenis, tijdsinvulling, slachtoffers, waarden en normen, zelfbeeld, regels en grenzen, gevoelens – gedachten – gedrag – gevolgen, alternatief gedrag, gedragsverandering.

Binnen de begeleidingen, afhankelijk om welk delict het gaat, wordt er gewerkt met onderstaande doelstellingen:

- kennis en inzicht van de feiten verwerven.
 - kennis en inzicht opdoen over eigen waarden en normen en de spelregels van de maatschappij.
 - komen tot ander gedrag.
 - inzicht krijgen in het maken van keuzes in het eigen gedrag en de gevolgen ervan.
 - leren hoe je respect kan verdienen en respectvol kan omgaan met jezelf en de anderen
 - weet hebben van verschillende manieren om seksualiteit te beleven.
 - kennis hebben over de andere sekse en verschillende soorten relaties.
 - leren over seksualiteit.
 - kennis hebben van de verschillende drugsproducten, hun werking, en de gevolgen ervan.
 - inzicht opdoen met betrekking tot waarden en normen rond dealen.
 - weten dat je verantwoordelijk bent voor je eigen gedrag en de gevolgen ervan.
 - trainen van sociale vaardigheden
 - leren omgaan met conflicten en agressie.
 - leren opkomen voor jezelf zonder schade aan te richten bij anderen.
 - zicht krijgen op de gevolgen voor het slachtoffer, de maatschappij en de pleger.
- tussentijdse evaluatie met de jongere

De tussentijdse evaluatie heeft tot doel het leerproject verder af te stemmen op de noden van de jongere. De tussentijdse evaluatie gebeurt aan de hand van een standaard-vragenformulier. Er wordt bekeken in welke mate de bepaalde doelstellingen reeds bereikt zijn en hoe er verder zal gewerkt worden. Dit wordt afgetoetst met de bevindingen van de ouders. De ouders worden in de rol van belangrijkste opvoeders geplaatst.

Naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie wordt een tussentijds verslag opgemaakt en verstuurd naar de ouders en de verwijzer.

- na ongeveer een tiental gesprekken gaat er ook een huisbezoek door.

Dit huisbezoek wordt met de jongere voorbereid. De jongere en de begeleider zijn hierdoor (althans gedeeltelijk) op de hoogte van wat de inhoud van het huisbezoek zal zijn. Via dit huisbezoek worden ouders nogmaals betrokken bij het leerproject. Jongere en begeleider krijgen er de kans om met de ouders iets te delen over het leerproject. Het is bovendien een moment om ook de ervaringen van de ouders met betrekking tot het gedrag van de jongere te toetsen. Tijdens een huisbezoek kan je ook héél goed de familie-interactie ervaren.

Op basis van de voorbije gesprekken, de tussentijdse evaluatie en het contact met de ouders wordt de begeleiding verder gezet en/of bijgestuurd.

3.2.3 Afsluitingsfase

Samen met de jongere wordt er een eindevaluatie opgemaakt.

Uit de eindevaluatie vloeit een eindverslag voort. Hierin kunnen, indien de begeleider dit nodig acht, verdere actiepunten worden opgenomen. Dit eindverslag wordt door de jongere, ter kennisname, ondertekend. Het eindverslag wordt naar alle betrokken partijen verzonden. In Gent schrijft de jongere een brief met zijn bevindingen naar de jeugdrechter.

De ouders worden samen met de jongere uitgenodigd op onze dienst voor een eindgesprek. Dit heeft de gelegenheid om het eindverslag te bespreken met de ouders die op hun beurt de gelegenheid krijgen om hun visie te duiden. Met dit eindgesprek wordt het leerproject afgerond.

In Oudenaarde vindt het eindgesprek op de sociale dienst plaats en (gedeeltelijk) in aanwezigheid van de consulent.

3.3 Cijfers 2009

TABEL 1: AANTAL DOSSIERS PER ARRONDISSEMENT

	2007	2008	2009
Gent	17	18	24
Dendermonde	20	28	43
Oudenaarde	0	3	9
Andere	2	0	0
Totaal	39	49	76

In 2009 werden 76 jongeren aangemeld bij het leerproject. Dit is een stijging van 27 dossiers of 55 % ten opzichte van 2008. Vanuit alle arrondissementen werden meer dossiers doorgestuurd in vergelijking met vorig jaar. Oudenaarde meldde in 2009, 9 dossiers aan. Dit zijn 6 dossiers meer dan vorig jaar. Gedurende de afgelopen drie jaar is Dendermonde onze grootste doorverwijzer.

Tot op heden werd er niet gewerkt met wachtlijsten. Wanneer veel aanvragen samen komen wordt er door de begeleiders een tandje bijgestoken en hebben we tot op heden kunnen rekenen op personeelsuitbreiding.

TABEL 2: LEEFTIJD VAN DE DADERS

	2007	2008	2009
12 - 15	16	14	33
16 - 18	23	35	43
Totaal	39	49	76

Opmerking: wij registreren de leeftijd op het moment dat de jongere bij ons wordt aangemeld. Het gaat dus niet om de leeftijd op het moment van de feiten.

Zowel in 2007, 2008, als in 2009 bevinden de meerderheid van de jongeren zich in de leeftijdsgroep 16 – 18. In 2008 was dit bijna 75%, terwijl in 2009 dit slechts iets meer dan de helft van de aangemelde jongeren betrof. Het aandeel van de leeftijdsgroep 12 – 15 steeg noemenswaardig van 2008 naar 2009.

TABEL 3: ETNISCHE AFKOMST VAN DE DADERS

	2007	2008	2009
Belg	32	34	48
Andere ethniciteit	7	15	24
Totaal	39	49	76

Net als vorige jaren zijn de meeste jongeren Belg. In 2009 zien we echter het aantal jongeren met een andere ethniciteit groeien ten aanzien van het aantal Belgen die aangemeld werden bij het leerproject.

TABEL 4: GESLACHT DADERS

	2007	2008	2009
Man	37	49	74
Vrouw	2	0	2
Totaal	39	49	76

Onder de minderjarigen bevinden er zich 2 meisjes, dwz 3%. Doorheen de jaren blijken hoofdzakelijk jongens aangemeld te worden voor een leerproject.

TABEL 5: AARD VAN HET DELICT

	2007	2007	2008	2008	2009	2009
Seksueel	12	31%	10	20%	25	33%
Geweld	18	46%	17	35%	25	33%
Vermogen	9	23%	19	39%	21	27%
Drugs	0	0%	3	6%	5	7%
Totaal	39	100%	49	100%	76	100%

Met betrekking tot het soort delict stellen we vast dat 1 op 3 seksueel gerelateerd is. In 2008 was dit slechts 1 op 5. Op te merken valt dat de verhouding van het aantal seksueel gerelateerde dossiers in vergelijking met vroegere jaren iets minder is, maar in absolute getallen werden, sinds de start van het leerproject, het meeste aantal seksueel gerelateerde dossiers aangemeld. Ook werden het grootste aantal vermogens- en geweldsdelicten aangemeld sinds de start van het leerproject. De verhouding van de geweldsgerelateerde delicten ten aanzien van het totale aantal dossiers blijft ongeveer constant met 1 op 3, maar deze van de vermogensdelicten fluctueert jaarlijks.

In 2009 maken ook de druggerelateerde delicten een deel uit van de naar ons doorverwezen feiten. Er werden 5 dossiers (7%) doorverwezen omwille van verkoop en bezit van illegale middelen.

TABEL 6: MAATREGELEN UITGESPROKEN DOOR DE JEUGDRECHTBANK

	2007	2007	2008	2008	2009	2009
Beschikking	29	74%	35	71%	69	91%
Vonnis	10	26%	14	29%	7	9%
Totaal	39	100%	49	100%	76	100%

In 2009 werden opmerkelijk meer maatregelen uitgesproken bij beschikking. Hierdoor kunnen we sneller reageren of ingrijpen in de context. Bij ontkenning van de feiten is het in de onderzoeksfase echter zeer moeilijk om te werken. Wanneer een jongere blijft ontkennen kan de begeleiding niet doorgaan.

TABEL 7: IS DE HUIDIGE MAATREGEL EEN HERZIENING VAN EEN MAATREGEL?

Ja	19	25%
Nee	57	75%
Totaal	76	100%

In 25 % van de doorverwijzingen is het leerproject een herziening van een vorige maatregel. Dit kan over een plaatsing gaan. De jongere wordt opnieuw toevertrouwd aan zijn thuismilieu op voorwaarde dat hij het leerproject volgt. Er kunnen ook nog andere voorwaarden opgelegd worden, zoals regelmatig school lopen.

TABEL 8: REDENEN VAN NIET-AFGERONDE DOSSIERS

(plotse) onbereikbaarheid van de jongere	2	12%
andere	2	12%
herziening maatregel zonder gekende reden	1	6%
jongere is niet langer gemotiveerd	3	18%
jongere kwam afspraken niet na	6	35%
nieuwe feiten die aanleiding geven tot herziening maatregel	1	6%
verhuis jongere	1	6%
weigering van de jongere om te starten met uitvoering	1	6%
TOTAAL	16	100%

In 2009 werden 16 dossiers voortijdig stopgezet.

In meer dan de helft van deze stopzettingen was de jongere niet langer gemotiveerd, kwam hij zijn afspraken niet na of weigerde de jongere om te starten met de uitvoering. Bij 12% van deze dossiers werd de maatregel herzien. De helft van de herzieningen gebeurden naar aanleiding van nieuwe feiten.

12% van de jongere was (plots) onbereikbaar en 12% van de dossiers werd voortijdig stopgezet wegens andere redenen, zoals bvb. fysieke agressie tijdens de gesprekken.

3.4 Interne en externe overlegmomenten

3.4.1 Interne overlegmomenten

- teamvergadering

De overlegmomenten binnen de werking werden grondig gewijzigd.

In het voorjaar zijn we gestart met het houden van een wekelijkse teamvergadering, waarbij de teambegeleider instaat voor de organisatie van dit overleg.

De agenda heeft zijn vaste structuur:

- goedkeuren vorig verslag en overlopen actiepunten
- dossier
 - stand van zaken dossiers
 - verdeling dossiers
 - knelpunten, locaties, avonddiensten en uurroosters
- contacten met verwijzers
- terugkoppelingen uit teambegeleidersoverleg en HCA-team
- werkgroep kwaliteit: terugmelding en feedback
- vorming
- samenwerkingsverbanden
- terugmeldingen, varia en data
- bespreking knelpunten en signaliseren van noden, zowel intern als extern (overheid)

- intervisiemoment

Wekelijks gaat er een intervisiemoment door waarin 2 à 3 dossiers inhoudelijk besproken worden. Dit overlegmoment ondersteunt de inhoudelijke groei en verdieping.

- dossierbespreking

Tijdens de wekelijkse dossierbespreking zit de teambegeleider samen met één collega om de stand van zaken te bespreken van de lopende dossiers.

3.4.2 Externe overlegmomenten

- SGGJ: seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren

Melissa Chalmet en Elke Fontaine maken deel uit van de Werkgroep seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren (SGGJ). Deze werkgroep kwam 6 maal samen dit jaar. Binnen de werkgroep worden alle projectuitvoerders uitgenodigd die werken met minderjarige seksuele delinquenten om inhoudelijke thema's uit te wisselen. Het is een intersectoraal overleg waaraan zowel deelnemers uit de Bijzondere Jeugdzorg (HCA, OOC, OBC), het Algemeen Welzijnswerk, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, Vertrouwenscentra, Sensoa en de Kinder- en Jeugdpsychiatrie deelnemen.

In de voormiddag vindt er een inhoudelijke uitwisseling plaats van allerhande informatie (teksten, nieuwe methodieken, studiedagen, testen, vorming) met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren. De knelpunten en noden én eventuele oplossingen rond deze problematiek worden besproken. Alle actoren die vanuit hun werkcontext betrokken zijn op het thema zijn welkom, mits langdurig engagement, om aan deze uitwisseling deel te nemen.

Het organiseren van vormingsmomenten met externe sprekers behoort ook tot de agenda. Verder is er aandacht voor netwerking op Vlaams, nationaal en internationaal niveau. De werkingen zijn terug te vinden op LinkedIn.

Het namiddagedeelte bestaat uit het ten gronde bespreken van een casus. Deze intervisie heeft als meerwaarde dat er input is van de verschillende partners die afkomstig zijn uit diverse organisaties met elk hun specifieke werkvormen. De veiligheid van de intervisiegroep is van essentieel belang.

Thema's die in 2009 aan bod kwamen waren:

- voorstelling diensten + werking naar SGGJ (EXIT, CGG De Kempen, OBC De Waai, IRIS).
- stand van zaken aanmeldingen SGGJ in verschillende diensten en tendensen
- uitwisseling en opvolging methodieken (vlaggenmethodiek, video 1 op 3,...)
- VTO in Vlaanderen (aankondiging en terugmelding interessante gegevens)
- vertaling 'The Juvenile Sex Offender'.
- opstarten forum (LinkedIn).
- uitdiepen van thema's en knelpunten: aanmelding van jonge kinderen; werken met groepen; cybercriminaliteit.
- bespreken casussen, al dan niet gekoppeld aan één van bovenstaande thema's.
- organiseren van interne vorming en uitnodigen van externe sprekers: Jan Hendriks, IRIS (integrale respons op intrafamiliaal seksueel misbruik arrondissement Oudenaarde).

- Werkgroep: implementatie leerproject

Aan de werkgroep 'concrete planning en timing inzake verkenning van de verdere implementatie van een leerproject SGGJ (seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren) in Vlaanderen' nam Geert De Roo in 2009 deel. Els Vandecasteele (Exit) kreeg de opdracht om dit uit te werken.

De drie kernopdrachten van deze werkgroep waren:

- een duidelijke profilering en omschrijving van de identiteit van een leerproject rond SGGJ in het raam van de opdracht van de geïntegreerde HCA-diensten. Deze identiteit wordt ontwikkeld binnen de realiteit van het ruimere aanbod voor plegers van SGGJ.
- uitwerken van een minimale standaard voor een leerproject voor jongeren die seksueel grensoverschrijdend gedrag stelden.
- aanbevelingen inzake het aanbieden van een registratiesysteem.

3.5 Standplaatsen en gesprekslocaties

Aangezien we voor de ganse provincie Oost-Vlaanderen werken, verplaatsen we ons binnen dit grondgebied. Van bij de start van de werking is het de keuze geweest om zo toegankelijk mogelijk te zijn voor de jongeren. Zo trachten we laagdrempelig te werken voor de jongeren die in de uithoeken van de provincie wonen. We proberen zoveel als mogelijk, niet tijdens de schooluren te werken. Indien we dit wel moeten doen wordt er een afwezigheidsbrief voor de school meegegeven vanuit onze dienst. We proberen wachtlijsten op deze manier te vermijden.

De medewerkers beschikken allen over een laptop en in iedere standplaats zijn er ook de nodige werkmappen. We blijven ook werk maken om over voldoende educatief materiaal te beschikken voor de verschillende standplaatsen.

3.5.1 Gent

De projectuitvoerders hebben hun uitvalsbasis in de gebouwen van het Centrum Algemeen Welzijnswerk Artevelde te Gent. Voornaamste reden hiervoor is het inhoudelijk samenwerken met de collega's binnen het team daderbegeleiding dat historisch is gegroeid. De projectuitvoerders vormen met hen een inhoudelijk team en hebben wekelijks samen intervisie. Alle medewerkers zien cliënten in Gent.

3.5.2 Aalst

De vormingslocatie in Aalst draait op volle toeren en wordt bemand door Sabine Temmerman en Elke Fontaine.

De gesprekken gaan door in de gebouwen van CAW Regio Aalst, deelwerking Gezins - en Relationeel Werk. Hoewel er geen structurele overlegmomenten zijn, is er enigszins sprake van een inbedding in het bestaand team. Op informele manier kan de projectuitvoerder er terecht voor informatie en advies. Dit team beschikt over een goed voorziene bibliotheek en er kan ook gebruik gemaakt worden van video's en pedagogisch spelmateriaal.

3.5.3 Sint Niklaas

Om doorverwijzingen uit het Waasland adequaat op te vangen houdt Geert De Roo een wekelijkse zitdag in Sint-Niklaas.

De werking van het leerproject te Sint-Niklaas is niet ingebed in een bestaand team. Hier wordt louter gebruik gemaakt van de lokalen van het CAW Waasland (JAC).

3.5.4 Dendermonde

Sinds 2007 beschikken we ook over een standplaats in Dendermonde. Melissa Chalmet doet er voor het leerproject de permanentie en dit binnen de gebouwen van CAW 't Dak-Teledienst.

De standplaatsen Aalst, Sint-Niklaas en Dendermonde draaien voornamelijk op doorverwijzingen vanuit het gerechtelijk arrondissement Dendermonde.

3.5.5 Oudenaarde

Binnen de regio Oudenaarde is Melissa Chalmet werkzaam. Zij ziet de jongeren binnen de gebouwen van het CAW Zuid-Oost-Vlaanderen.

3.6 Toekomstperspectief

Het leerproject wordt tot op vandaag aangeboden in een module van 20 uur en dit binnen een tijdspanne van ongeveer 8 maand. Voor de meeste jongeren zijn 20 individuele gesprekken voldoende om de problematiek(en) waarmee zij geconfronteerd worden aan te pakken.

Meestal bevindt de jongere zich in een situatie van on-welzijn. Hieraan wordt binnen de begeleiding de nodige aandacht gegeven. In enkele dossiers kan het volledige programma niet afgerond worden. In die gevallen geven we de kans aan de jongere om op vrijwillige basis de begeleiding verder te zetten. Enkele jongeren gaan hierop in. Nogal wat begeleidingen hebben te maken met geweld of grensoverschrijdend gedrag binnen het gezin. Met betrekking tot het gezin hebben we niet alle kaarten in handen. Gezien de vaak jeugdige leeftijd van onze cliënten kunnen we ons inziens de gehele verantwoordelijkheid van een disfunctionerend gezinssysteem niet bij hen leggen.

Bij de start, december 1999, van het leerproject legden we de klemtoon op het werken met 'first offenders'. Maar onze doorverwijzers kozen ervoor om ook multi-problem dossiers door te sturen, zoals chronische POS-situaties, problemen thuis en op school, vechtscheidingen, immigraties. Onze begeleidingen werden hierop afgestemd. Hier door werden wij verplicht onze begeleidingen anders in te vullen. Veel van deze jongeren hebben reeds een hulpverleningsverleden achter de rug, zwakbegaafde jongeren vormen geen uitzondering in onze populatie. In sommige van deze dossiers is een langdurige begeleiding meer aangewezen. Dit kan binnen het wettelijk kader van de wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965 artikel 37, § 2 ter, 5° (deelnemen aan welbepaalde activiteiten in het kader van een leer - en opleidingsproject, van ten hoogste 45 uur).

De werkgever gaf ons de mogelijkheid dit project uit te schrijven en in te dienen bij het Agentschap Jongerenwelzijn binnen de Vlaamse Overheid.

Zoals u in dit deel van het jaarverslag kon lezen verfijnden wij onze procedures en werkafspraken en dit in nauw contact en overleg met de verwijzers.

In 2010 nemen we ook met het team 'werken met groepen' onder de loep.

Opdat we dit zinvol en veeleisend begeleidingswerk met de nodige kwaliteit zouden kunnen aanbieden, streven we naar voldoende inhoudelijke en persoonlijke ondersteuning voor de begeleiders vanuit onze nieuwe organisatie. Ondersteuning door middel van intervisie, overleg en opleiding is noodzakelijk voor de inhoud van de begeleidingen, zowel voor de projecten van 20 uur als die van 45 uur. Bovendien is dit ook belangrijk ter preventie van burn-out en secundaire traumatisering van de medewerkers.

Hoofdstuk 4: Herstelbemiddeling

4.1 Definitie

Het faciliteren van een bemiddelingsproces tussen minderjarige daders, hun ouders en de slachtoffers van een als misdrijf omschreven feit.

4.2 Procedure

4.2.1 Voorbereidingsfase

- mandaat

Het parket en de jeugdrechter hebben de mogelijkheid een herstelbemiddeling voor te stellen. Indien voldaan aan de wettelijke criteria (het gaat om een MOF en er is een aanwijsbaar slachtoffer met schade), stuurt men dader en slachtoffer een brief met het aanbod (inclusief een folder van de dienst). De dienst ontvangt hiervan een kopij.

Indien een partij reageert op de aanbodsbrief, noteert de bemiddelaar de relevante informatie op een fiche, die bij het dossier wordt gevoegd.

Indien één of meerdere partijen niet reageren (binnen de 8 werkdagen na ontvangst van de aanbodsbrief van het parket) sturen wij hen een brief (minderjarige en ouders apart!). In deze brief wordt gevraagd om de dienst te contacteren binnen de twee weken, zoniet wordt het dossier afgesloten. Bij gescheiden ouders sturen we een schrijven naar beide ouders indien we hiervan de hoogte zijn door de briefwisseling van het parket. De ouder waarbij de minderjarige niet is gedomicilieerd, krijgt een aangepaste brief.

Deze hoogdrempelige werkwijze leidde echter in het verleden tot een vrij grote uitval van potentiële bemiddelingsprocessen (50 tot 60%).

Vandaar dat we in januari 2009 een meer laagdrempelige manier van werken hebben geïnstalleerd, bij wijze van “experiment”.

Over een periode van 6 maanden werd er systematisch een huisbezoek gepland bij alle partijen die niet reageerden op de brief van het parket, noch op de daaropvolgende brief vanuit onze dienst.

De bemiddelaar nam binnen de 2 weken contact op met de partijen die niet reageerden om een huisbezoek te plannen, hetzij telefonisch, hetzij schriftelijk. Als er een advocaat gekend was van de minderjarige, stuurden we deze hiervan een kennisgeving.

Na het verkennend gesprek was het duidelijk of er al dan niet een bemiddeling kon opstarten. Indien niet, hadden we nu wel zicht op de reden, waar dit vroeger niet het geval was.

In augustus 2009 volgde een evaluatie. Uiteindelijk leidde deze vrij aanklappende methode slechts tot 4% meer opgestarte bemiddelingsprocessen i.v.m. dezelfde periode in 2008. In totaal betekende dit een opstart van 46% (in 4 dossiers dienden er nog huisbezoeken gepland te worden op het moment van de evaluatie).

In de 52% van de dossiers die niet konden opstarten, had dit één op de twee keer te maken met het feit dat de benadeelde partij geen vragen of verwachtingen had t.a.v. de minderjarige.

- bemiddeling start niet op, indien:
 - één of meerdere partijen niet willen bemiddelen
 - één of meerdere partijen aangeven geen vragen of verwachtingen te hebben
 - alles reeds is geregeld
 - de verdachte zijn betrokkenheid ontkent
 - één of meerdere partijen onbereikbaar zijn

Onze administratieve kracht maakt desgevallend een eindverslag op voor de verwijzer. Een kopie van het verslag, vergezeld van een begeleidend briefje, wordt verstuurd naar alle partijen, evenals naar de advocaat of consulent als die er is.

4.2.2 Uitvoeringsfase

- bemiddeling start op

Indien minstens één dader en minstens één slachtoffer interesse hebben in een bemiddeling, wordt het dossier toegewezen aan een bemiddelaar op de eerstvolgende teamvergadering. De bemiddelaars die de mogelijkheid hebben om een dossier op te nemen, nemen één of meerdere dossier(s) op.

Er wordt een tussentijds verslag verstuurd/gefaxt naar het betreffende parket en indien er een advocaat is aangesteld, ontvangt hij ook een kennisgeving van opstart.

Het is de bedoeling dat de bemiddelaar (binnen de 14 dagen) contact opneemt met alle betrokken partijen om een afspraak te plannen voor een (verkennend) gesprek. Men laat de mensen steeds de keuze of dit bij hen thuis zal doorgaan of op de dienst.

Indien nodig (cfr. persoonlijk aanvoelen bemiddelaar) kan het gerechtelijk dossier vooraf of in de loop van het bemiddelingsproces ingekeken worden.

- het eerste gesprek

Tijdens het eerste gesprek geeft de bemiddelaar uitleg aan de partijen omtrent de gerechtelijke procedure en situeert de bemiddeling in dat proces.

Het verloop van een bemiddeling wordt geschetst en de bemiddelaar haalt de mogelijkheid van een gezamenlijk gesprek aan.

Een rechtstreeks contact tussen bemiddelaar en partijen voor een verkennend gesprek wordt nagestreefd. Indien echter, bijvoorbeeld i.g.v. 'eenvoudige' schaderegelingen, de benadeelde partij aangeeft dat hij enkel een financiële vergoeding wenst en het bestek/de factuur/de onkostennota zal doorspelen, kan er een uitzondering gemaakt worden.

Het is essentieel dat tijdens het verkennend gesprek de basisprincipes aan bod komen :

- het principe van de vrijwilligheid houdt in dat deelname aan een bemiddelingsproces geen verplichting is en dat de bemiddeling ten allen tijde kan worden stopgezet door één of meerdere partijen.
- de bemiddelaar gaat vertrouwelijk om met de informatie die hij krijgt van de partijen. Enkel de informatie die partijen willen overmaken aan elkaar, wordt overgebracht. Ook wordt er geen informatie gegeven aan het parket/aan derden zonder medeweten van de partijen.
- de bemiddelaar gedraagt zich neutraal (meerzijdig partijdig) in het bemiddelingsproces. Hij kiest geen partij, brengt geen oplossingen aan, maar werkt ondersteunend naar alle betrokkenen toe en bewaakt het evenwicht tussen de partijen.
- de bemiddelaar is transparant in zijn communicatie naar de partijen. Er wordt open en op een eerlijke manier informatie overgebracht.

De dienst kiest er principieel voor om een bemiddeling niet te beperken tot een schaderegeling. Er wordt ook aandacht besteed aan :

- een (chronologisch) verloop van de feiten, indien gewenst door de partijen
- de beleving van de gevolgen van de feiten
- verwachtingen t.a.v. de bemiddeling en t.a.v. de andere partij (angst, hoop, veronderstellingen)
- het geleden materiële en/of morele nadeel (de bemiddelaar heeft hierbij oog voor de billijkheid en bekijkt met de partijen wat de (financiële) schade is)

Het concretiseren van het materiële en morele luik (vragen, excuses, brief, geld...) kan ook later in de bemiddeling.

Als er sprake is van een financiële schadevergoeding wordt er gepeild bij de dader en zijn ouders of er aangifte werd gedaan bij de familiale verzekering (BA-polis).

De mogelijkheden hiervan worden bekeken. Dit is uiteraard enkel van belang als het bedrag hoger is dan de franchise.

De bemiddelaar vermeldt, indien opportuun geacht, het bestaan van het Provinciaal Vereffeningsfonds en legt uit wat dit inhoudt.

- het verdere verloop van de bemiddeling
 - een indirecte bemiddeling

Bij een indirecte bemiddeling verloopt alle communicatie via de bemiddelaar. Na de verkennende gesprekken zal de bemiddelaar vragen, verwachtingen, antwoorden overbrengen van de ene partij naar de andere.

Vaak zal dit telefonisch gebeuren, tenzij de informatie te “zwaar beladen”, te moeilijk, te veel is om telefonisch door te geven. Desgevallend wordt er een huisbezoek of gesprek op de dienst gepland.

- een directe bemiddeling

Indien partijen kiezen voor of akkoord gaan met een face to face gesprek, zorgt de bemiddelaar voor de organisatie van dat gesprek op een neutrale plaats.

De mate van voorbereiding hangt af van de situatie en de noden van de partijen. Het is de taak van de bemiddelaar hier oog voor te hebben.

Vooraf kunnen afspraken gemaakt worden rond uur van aankomst, het geven van een hand, wie men allemaal meebrengt naar het gesprek, de mogelijkheid van een pauze.

Tijdens de bemiddeling is het de taak van de bemiddelaar om een proces van constructieve communicatie te bewaken.

Er wordt in eerste instantie ruimte gecreëerd voor de verhaalvertelling van alle betrokken partijen. De bemiddelaar distilleert daaruit de gemeenschappelijke en de verschillende thema's. Ieder thema komt nadien apart aan bod.

Het is de bedoeling om van standpunten naar “funderingen” (dit zijn onderliggende gevoelens of ideeën, waarden, bezorgdheden, angst, veronderstellingen, hoop, verwachtingen, geloof) te gaan. De funderingen zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat partijen in conflict elkaar kunnen gaan begrijpen. Hiermee kan men tot wederzijdse erkenning komen.

De bemiddelaar moedigt de partijen aan om per thema een voorstel te doen voor een oplossing (brainstorm). Het is de bedoeling dat ze samen tot een akkoord komen waar iedereen zich in kan vinden.

De bemiddelaar waakt over de haalbaarheid en proportionaliteit van de regeling en zorgt ervoor dat de afspraken concreet gemaakt worden.

Indien de partijen graag een tweede keer willen samen komen, wordt een termijn afgesproken waarbinnen dit gesprek zal gepland worden (dit om het nodeloos laten aanslepen van de bemiddeling te voorkomen).

4.2.3 Afsluitingsfase

- het bereiken van (g)een overeenkomst

Als partijen tot een akkoord komen, giet de bemiddelaar de gemaakte afspraken in een schriftelijke overeenkomst (al dan niet met verbintenissen) die door beide partijen dient te worden ondertekend alvorens ze aan het parket of de jeugdrechter wordt overgemaakt.

Een ontwerp van overeenkomst wordt ter goedkeuring aan alle betrokken partijen en de aangestelde advoca(a)t(en) verstuurd.

De bemiddelaar vraagt om eventuele bemerkingen over te maken.

Als alle betrokken partijen het eens zijn over de inhoud, kan er worden overgegaan tot ondertekening.

De ondertekende overeenkomst wordt vervolgens door de bemiddelaar overgemaakt aan het parket ter goedkeuring.

Voor Oudenaarde kan de overeenkomst doorgemailed worden naar de Procureur. De parketmagistraat mailt op zijn beurt een bevestiging van al dan niet goedkeuren terug.

Voor Gent en Dendermonde kan men de ondertekende overeenkomst faxen naar het parket en wordt een “stilzwijgende” goedkeuring verleend binnen de 14 dagen (Dendermonde) of binnen een maand (Gent).

Hierna kan het originele exemplaar worden opgestuurd, al dan niet vergezeld van een eindverslag. Indien het akkoord reeds is uitgevoerd, wordt een eindverslag rond de uitvoering meegestuurd. Indien de verbintenissen nog niet werden uitgevoerd, wacht de bemiddelaar de einddatum af (cfr. overeenkomst) en stuurt dan pas een eindverslag door naar de verwijzer.

Alle partijen krijgen steeds een kopie van het eindverslag, alsook de advocaten in het dossier en een kopie van de door iedereen ondertekende overeenkomst (enkel de partijen, niet de advocaten). Ook bij gescheiden ouders, wordt een kopij van de eindverslaggeving doorgestuurd naar de “andere” ouder.

Indien een bemiddeling niet uitmondt in een akkoord, wordt er afgesloten d.m.v. een sec eindverslag (geen akkoord) of een uitgebreider eindverslag (dat door de partijen dient ondertekend te worden).

4.3 Cijfers 2009

TABEL 1: AANTAL DOSSIERS, DADERS, SLACHTOFFERS

	dossiers			daders			slachtoffers		
	afgesloten in 2009	lopende	totaal	afgesloten in 2009	lopende	totaal	afgesloten in 2009	lopende	totaal
doorverwezen in 2008	77	13	90	139	18	157	121	20	141
doorverwezen in 2009	281	111	392	410	206	616	382	206	588

In 2009 werden voor de 3 arrondissementen samen 392 dossiers doorverwezen. Dit is 42 dossiers meer dan vorig jaar én een continue stijgende lijn sinds de oprichting van herstelbemiddeling in 2001.

Aan 616 daders en 588 slachtoffers werd een bemiddelingsaanbod gedaan. Daarnaast werden nog 77 dossiers afgewerkt uit het vorig werkjaar. 13 dossiers, doorverwezen in 2008, zijn eind 2009 nog steeds lopende.

Van de 392 nieuwe dossiers kon er 71,7 % worden afgesloten in 2009. De reden waarom een bemiddeling lang blijft aanslepen heeft vaak te maken met eventuele tussenkomsten van verzekeringsmaatschappijen, langdurige afbetalingen, de complexiteit van een dossier, het aantal betrokken partijen.

TABEL 2: AANTAL DADERS EN SLACHTOFFERS PER DOSSIER

So → Da ↓	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	>10	>20	T
1	220	31	3	5	2	1	0	0	0	0	1	2	
2	61	10	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	
3	17	5	3	0	1	0	0	0	2	0	0	0	
4	14	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
7	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
9	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal													

In 56% van de aanmeldingen betreft het dossiers waarin 1 dader en 1 slachtoffer betrokken zijn.

Ongeveer één op de 3 keer, zijn er meerdere daders betrokken en in 19% van de dossiers zijn meerdere slachtoffers betrokken.

In 3 dossiers hadden we te maken met meer dan 10 slachtoffers en in 2 dossiers zelfs meer dan 20 slachtoffers. Aan daderzijde was het maximum 9 in één dossier samen.

TABEL 3: AANTAL DADERS PER ARRONDISSEMENT EN VERWIJZER

	Parket	%	Jeugdrechtbank	%	Totaal
Gent	310	50,4%	3	0,5%	313
Oudenaarde	72	12%	0	0%	72
Dendermonde	229	36,7%	2	0,4%	231
Totaal	611		5		

Voor het eerst komen er meer doorverwijzingen van Gent dan van Dendermonde. Dat is in het verleden steeds andersom geweest. Oudenaarde blijft op een vrij laag pitje dossiers doorsturen. Dit heeft niet enkel te maken met de schaalgrootte van het arrondissement, noch met één of ander beleid vanwege de verwijzers. Vorig jaar ging de enige jeugdrechter met pensioen én kwam er een andere parketmagistraat. Enige inwerkperiode zal dus zeker en vast zijn weerslag gehad hebben op het aantal doorverwijzingen.

Een eerste kennismaking met de nieuwe verwijzers aldaar heeft reeds plaatsgevonden en wordt vervolgd in 2010.

Slechts 5 dossiers kwamen tot bij ons op voorstel van de jeugdrechter. Dit cijfer ligt in het verlengde van de vorige jaren en is onvermijdelijk een gevolg van de nieuwe jeugdwet.

Let wel in sommige 'parketdossiers' werd er reeds gevorderd op het moment van doorverwijzing. Dit betekent dat de zaak sowieso, ongeacht het resultaat van de bemiddeling, nog op zitting komt.

TABEL 4: AARD VAN HET DELICT

Aantal daders betrokken bij	Gent	Oudenaarde	Dendermonde
(poging tot) afpersing	2	0	3
Bedreigingen en beledigingen	4	0	0
Beschadigingen	61	25	58
(poging tot) diefstal d.m.v. geweld of bedreiging	21	1	13
(poging tot) diefstal met braak	1	6	4
(poging tot) gewone diefstal	93	11	38
winkeldiefstal	9	0	5
diefstal in woning	5	0	1
graffiti	5	0	2
onbekend	27	0	1
opzettelijke brandstichting	4	1	5
(wederzijdse)opzettelijke slagen en verwondingen	60	30	89
seksuele delicten	17	0	3
andere**	8	1	13
Totaal = 627*			

* Sommige jongeren pleegden meerdere feiten.

**1) Gent: heling, onopzettelijke slagen en verwondingen, smaad, belemmering van het verkeer, geweld tegen een drager van een openbaar ambt, inbreuk wet spoorwegverkeer, nutteloze oproep

2) Oudenaarde: achterhouden briefwisseling

3) Dendermonde: smaad, heling, inbreuk wet spoorwegverkeer, misbruik van vertrouwen, onbuigzaamheid

Ook dit jaar kunnen we vaststellen dat een bemiddeling wordt voorgesteld n.a.v. de meest uiteenlopende feiten zowel naar kwalificatie als naar 'ernst'. Dit kunnen we uiteraard alleen maar toejuichen.

Enkel in Oudenaarde lijkt het alsof men een beperktere marge hanteert. Beschadigingen, diefstal en opzettelijke slagen en verwondingen zijn, op drie dossiers na, de enige 'MOF'-dossiers die worden doorverwezen.

De meeste jongeren werden aangemeld n.a.v. het toebrengen van opzettelijke slagen en verwondingen. Voor 28 minderjarigen werd de aard van de feiten niet vermeld op de aanbodsbrief. Indien geen van beide partijen contact opneemt of slechts één van de partijen ons schriftelijk of per mail mededeelt (geen) interesse te hebben zonder bijkomende info, hebben we hier dus geen zicht op.

Bijkomende vaststelling is een stijging de laatste twee jaren van het aantal doorverwijzingen voor zedenfeiten. Uit ervaring weten we dat in deze dossiers het proces vaak belangrijker is dan het behalen van een overeenkomst.

TABEL 5: LEEFTIJD VAN DE DADERS OP HET MOMENT VAN DE FEITEN

leeftijd	Gent	Oudenaarde	Dendermonde
onbekend	182	19	222
6	0	0	0
7	0	0	0
8	1	0	0
9	1	0	0
10	2	1	0
11	1	2	0
12	4	2	1
13	11	4	0
14	17	10	1
15	25	11	0
16	33	12	2
17	35	11	5

Enkel wanneer de geboortedatum wordt vermeld op het begeleidend briefje dat bij de kopieën van de aanbodsbriefen wordt gevoegd of wanneer we het gerechtelijk dossier inzien, kunnen we de leeftijd van de betrokken minderjarige achterhalen. Wanneer een dossier opstart kunnen we uiteraard de leeftijd van de minderjarige navragen.

Zoals blijkt uit de tabel is het moeilijk om conclusies te trekken, gezien we van meer dan de helft van de aangemelde minderjarigen de leeftijd niet kennen.

Hoewel de leeftijdsgrenzen in principe op 12 en 17 jaar liggen, merken we toch dat uitzonderlijk jongeren onder de 12 jaar ook het aanbod van een bemiddeling krijgen. Communiceren op hun niveau of kijken naar opnemen van verantwoordelijkheid zijn in deze dossiers niet altijd evident.

6. GESLACHT VAN DE DADERS

Zoals ieder jaar is het overgrote deel van de doorverwezen minderjarige daders mannelijk. Slechts 1 op de 10 keer betreft het een meisje.

In deze dossiers gaat het vaak om winkeldiefstal of opzettelijke slagen en verwondingen.

TABEL7: STATUUT VAN DE SLACHTOFFERS

statuut	aantal slachtoffers
natuurlijk persoon	477
rechtspersoon	111
	Totaal = 588

TABEL 8: AARD VAN HET PROCES

Hier betreft het de aangemelde interacties in de periode 01/01/2009 – 31/12/2009.
Eén interactie = 1 dader-slachtoffer relatie

aard van het proces	Gent	Oudenaarde	Dendermonde
niet opgestart	292 (52,5%)	47 (59%)	193 (59%)
opgestart	208 (37,5%)	30 (37,5%)	120 (37%)
nog onduidelijk op 31.12.09 of kan opstarten	57 (10%)	3 (3,5%)	13 (4%)
	Totaal = 557	Totaal = 80	Totaal = 326

Opvallend is het vrij lage percentage dader-slachtofferrelaties die leiden tot een bemiddelingsproces (37%) én dit voor alle 3 de arrondissementen. Zoals reeds eerder vermeld heeft het meer 'aanklampend' werken de eerste zes maanden van 2009 niet het verhoopte resultaat gebracht.

TABEL 9: REDEN VAN NIET OPSTARTEN BIJ DE AANGEMELDE INTERACTIES

	Gent	Oudenaarde	Dendermonde
dader en slachtoffer wensen geen bemiddeling	19	0	11
dader wenst geen bemiddeling	48	8	34
slachtoffer wenst geen bemiddeling	72	15	44
partijen kwamen reeds tot een regeling	22	8	10
slachtoffer heeft geen vragen of verwachtingen	85	13	52
dader ontkent	12	0	15
dader onbereikbaar	2	1	10
slachtoffer onbereikbaar	32	2	17
	Totaal = 292	Totaal = 47	Totaal = 193

*Onbereikbaar wil zeggen dat er geen correcte adresgegevens gekend zijn, ook niet na navraag bij het parket.

TABEL 10: RESULTAAT OPGESTARTE BEMIDDELINGEN BIJ DE AANGEMELDE INTERACTIES

	Gent	Oudenaarde	Dendermonde
vroegtijdig gestopt			
▪ dader haakt af	0	0	0
▪ slachtoffer haakt af	1	1	0
▪ dader en slachtoffer haken af	0	0	0
geen akkoord	19	12	19
gedeeltelijk of volledig akkoord	42	9	30
bemiddeling nog niet afgerond 31.12.09	146	8	71
	Totaal = 208	Totaal = 30	Totaal = 120

4.4 Interne en externe overlegmomenten

Deze overlegmomenten gelden zowel voor het team herstelbemiddeling, als voor het team hergo, gezien alle moderatoren ook bemiddelaars zijn.

4.4.1 Interne overlegmomenten

- teamvergaderingen

Eenzijds wordt er wekelijks een teamvergadering georganiseerd, voorgezeten door de teambegeleider om ondersteuning te bieden op vlak van methodiek en intervisie in de uitvoering van de bemiddelingsdossiers. De input van alle teamleden, met hun eigen opvattingen, opleiding en ervaring, kan een nieuwe blik werpen op het voorliggend probleem en aanleiding geven tot verfijning van de methodieken.

Anderzijds vinden we het belangrijk dat elk teamlid op de hoogte blijft van de inhoud van externe overlegmomenten, vergaderingen en vormingen waaraan een teamlid heeft deelgenomen. Op deze manier hopen we een overzicht te houden over het geheel van onze werking / activiteiten. De teamvergadering is daarnaast ook een moment om praktische afspraken te maken en zodoende het functioneren van het team te optimaliseren.

4.4.2 Externe overlegmomenten

- overleg met de verwijzers

We vinden het belangrijk op regelmatige basis in communicatie te treden met onze verwijzers met het oog op evaluatie van de samenwerking en bespreking van knelpunten, kortom meer zicht te krijgen op ieders noden. We percipiëren dit als een tweerichtingsverkeer.

Dit overleg vond in Gent plaats op 29 september 2009, in Oudenaarde op 26 mei 2009 en 4 november 2009 en in Dendermonde op 30 januari, 5 en 27 oktober, 27 november en 1 december.

- Provinciaal Vereffeningfonds

Het Provinciaal Vereffeningfonds biedt de mogelijkheid aan jongeren die een als misdrijf omschreven feit pleegden, om de financiële afspraken die zij binnen een herstelbemiddelingsproces met het slachtoffer hebben gemaakt, op een relatief korte termijn na te komen.

Het Fonds stelt hen in staat om tegen een vergoeding (6,07€/uur) een prestatie van algemeen nut te leveren. Deze vergoeding wordt na afloop van de tewerkstelling rechtstreeks door de Provincie, na goedkeuring door de bestendige deputatie, uitgekeerd aan het slachtoffer.

Indien een minderjarige gebruik wenst te maken van het Fonds, dient hij via de herstelbemiddelaar officieel een aanvraag in. Het Comité V behandelt deze aanvragen en beslist of het Fonds al dan niet kan ingeschakeld worden. De motivatie van de jongere wordt tegen het licht gehouden en er zijn een aantal formele criteria waaraan moet voldaan zijn.

De bemiddelaar staat in voor de zoektocht naar een geschikte werkplaats, de praktische afhandeling en opvolging van de prestatie en fungeert als tussenpersoon tussen de werkvloer enerzijds en de jongere en zijn ouders anderzijds.

In het Comité V zetelen vertegenwoordigers uit diverse sectoren van het werkveld, de Bijzondere Jeugdbijstand, Slachtofferhulp, het Justitiehuis, Sociale Dienst Jeugdrechtbank, de Balie en wordt voorgezeten door een voormalig docent. Deze leden hebben stemrecht.

De bemiddelaar brengt de dossiers aan, maar heeft geen stemrecht.

Het Comité V komt in principe maandelijks samen. In 2009 werden 27 aanvragen ingediend én goedgekeurd, al dan niet vergezeld van een paar opmerkingen. Alles samen gaat het om een bedrag van 8583,19 €, wat neerkomt op 1414 te presteren uren. Gemiddeld betrof het 317,90 €. Het hoogste bedrag was 1404 €, het laagste 50 €.

- Stuurgroep herstelrecht

De deelname aan deze vergadering verbreedt onze kijk op het herstelrecht in het algemeen, en in het bijzonder ook op de herstelrechtelijke aanpak bij meerderjarige daders. We zaten met de leden van Gent samen op 13 maart, 12 juni en 30 oktober. In Oudenaarde zaten we samen op 17 maart, 17 juni en 21 september. In Dendermonde kwamen we samen op 12 maart, 28 april, 16 juni en 1 december.

De leden van de stuurgroep (vanuit verschillende sectoren) trachten een dialoog te creëren tussen deze verschillende rationaliteiten met behoud van ieders eigenheid. Deze dialoog waarin plaats is voor pedagogische, hulpverlenende en justitiële invalshoeken wordt door ons ervaren als een noodzakelijke stap in het bevorderen van een op herstelgerichte rechtsbedeling.

Doelstellingen :

- informeren van de leden van de stuurgroep en hun achterban betreffende de bemiddelingspraktijk
- informeren van de leden over nieuwe herstelrechtelijke initiatieven
- creëren van een discussieforum betreffende beleidslijnen of acties inzake herstelrecht of bemiddeling

- begeleidingsteam dader-slachtofferbemiddeling meerderjarigen

We achten het verrijkend en leerzaam om casussen en knelpunten te kunnen bespreken met onze collega's van herstelbemiddeling meerderjarigen en andere actoren uit de hulpverlening, advocatuur en parajustitiële diensten. Dit overleg biedt ons de kans diverse problemen in concrete dossiers voor te leggen aan een multidisciplinair team.

De focus ligt op de inhoudelijke coaching en ondersteuning van de herstelbemiddelaars.

Het begeleidingsteam ging in Oudenaarde door op 16 maart, 23 juni, 6 oktober en in Gent op 18 mei.

4.5 Toekomstperspectief

In 2010 zullen we meewerken aan een onderzoek betreffende bemiddelingen op parketniveau. Het Nederlands onderzoeksbureau Beke wordt ingeschakeld door Jongerenwelzijn om dit onderzoek in goede banen te leiden. Het is o.a. de bedoeling om in 400 dossiers (i.e. dader-slachtofferrelaties) enquêtes af te nemen bij daders, slachtoffers en bemiddelaars. De focus ligt vooral op het maken van een effectonderzoek en het peilen naar de tevredenheid van deze verschillende actoren.

Vanaf half april 2010 zullen de bemiddelaars van HCA Oost-Vlaanderen in 45 nieuw aangemelde dossiers én die kunnen opstarten, de partijen bevragen of ze aan het onderzoek willen deelnemen. Dit betekent dat ze bij aanvang en bij afsluiten van het bemiddelingsproces een vragenlijst dienen in te vullen. Uiteraard is deelname vrijwillig en anoniem. Normaal gezien rekent men op een 4-tal maanden om deze enquêtes af te ronden. Het is echter een utopie dat alle bemiddelingsprocessen binnen deze termijn afgerond zullen zijn.

We wensen ook in 2010 de individuele dossierbespreking in te voeren. Wekelijks zal de teambegeleider met één bemiddelaar samenzitten om de lopende dossiers door te nemen. Enerzijds met als doel zicht te houden op een stand van zaken en eventuele knelpunten, anderzijds om na te gaan of de dossiers aan alle 'vormvereisten' voldoen (cfr. kwaliteitshandboek) met het oog op toekomstige inspecties.

Daarnaast blijven we er uiteraard naar streven kwalitatief zo goed mogelijk werk te leveren en de reeds opgedane expertise nog te verfijnen door bijscholing en vorming én een continue (kritische) evaluatie in teamverband en met externen, waaronder de verwijzers.

Hoofdstuk 5 : Herstelgericht groepsoverleg (hergo)

5.1 Definitie

Het herstelgericht groepsoverleg laat aan de partijen (de minderjarige verdachte en diens ouders, de benadeelde en bij een minderjarig slachtoffer ook diens ouders, hun sociale omgeving en alle dienstige personen) toe, om in groep en met hulp van een onpartijdige moderator, in overleg te overwegen hoe het conflict kan worden hersteld dat voortvloeit uit het als misdrijf omschreven feit. Hierbij houdt men rekening met de relationele en materiële gevolgen van het misdrijf.

5.2 Procedure

5.2.1 Voorbereidingsfase

De jeugdrechter stuurt een brief naar de dader of bespreekt het met hem en zijn ouders op kabinet of tijdens een directe voorleiding. In principe zal de jeugdrechter de slachtoffers niet aanschrijven. De eerste contactname met het slachtoffer gebeurt vanuit onze dienst.

Na het ontvangen van het mandaat wordt het dossier zo spoedig mogelijk ingezien op de griffie van de jeugdrechtbank. Daarna wordt het dossier op team toegewezen aan een moderator en een co-moderator.

- contactname met de partijen

We nemen steeds eerst contact op met de minderjarige dader(s). Wanneer blijkt dat de minderjarige verantwoordelijkheid wenst te nemen dan schrijven we het slachtoffer aan. We kondigen in dit schrijven reeds een huisbezoek aan tenzij wij een telefoonnummer kunnen terugvinden van het slachtoffer. Dan geven we in onze brief aan dat wij telefonisch nog eens contact zullen nemen om een afspraak te plannen.

- verkennende gesprekken

Het verkennend gesprek met de betrokken partijen vindt plaats bij de mensen thuis of bij ons op de dienst, eventueel met de advocaat erbij. De doelstelling van dit eerste gesprek is tweezijdig. Enerzijds zullen de moderatoren de doelstellingen en het verloop van de hergo schetsen. Anderzijds is het de bedoeling om stil te staan bij het verhaal, de beleving en de gevolgen van de feiten. Dit vooral met het oog op het toetsen van de bereidwilligheid en motivatie om deel te nemen aan dit overleg. In het bijzonder bij de dader wordt er nagegaan of hij verantwoordelijkheid wil nemen voor zijn aandeel in de feiten. Dit is voor ons belangrijke informatie, we trachten op die manier de hergo zo goed mogelijk voor te bereiden. Min of meer al weten wat er leeft bij deze partijen, zal het modereren op het moment zelf vergemakkelijken. Het is echter niet de bedoeling al vragen terug te koppelen of andere informatie over te brengen tussen dader en slachtoffer.

We plannen normaliter 2 voorbereidende gesprekken voor het eigenlijke groepsoverleg. Tijdens het tweede gesprek wordt alles nog concreter gemaakt en wordt tevens bekeken of men al steunfiguren in gedachte heeft, of heeft aangesproken.

Normaliter kunnen we na deze gesprekken bekijken of de hergo kan doorgaan. We contacteren dan de professionele actoren (de consulent van de sociale dienst jeugdrechtbank, de advocaat van de minderjarige, de advocaat van het slachtoffer, de politie) teneinde hen meer informatie te verschaffen rond de bedoeling en het verloop van de hergo. We bekijken in welke mate ze bereid zijn hieraan deel te nemen.

- de hergo kan niet opstarten

De dienst licht de jeugdrechtbank en de sociale dienst in dat de hergo niet of niet langer mogelijk is. In dit geval richt de dienst een bondig verslag tot de jeugdrechtbank, dat één van de volgende vermeldingen bevat:

- één van de betrokken personen werd niet bereikt
- één van de betrokken personen wil niet dat zij een aanvang neemt
- de betrokken personen reeds een akkoord gesloten hebben of het slachtoffer geen eisen meer formuleert

- de hergo kan wel opstarten

De moderator heeft de eindverantwoordelijkheid van het dossier. Dit wil zeggen dat hij er op toeziet dat de nodige stappen die moeten genomen worden op tijd gebeuren (bvb. plannen huisbezoeken,...). Hij leidt de individuele gesprekken met de cliënten in aanwezigheid van de co-moderator. Hij leidt het eigenlijk overleg in de eerste fase en is het voornaamste aanspreekpunt voor de betrokken partijen.

De co-moderator heeft een ondersteunende rol tav de moderator, in die zin dat hij tijdens de voorbereidende gesprekken nota neemt en aanvult waar nodig.

Na de verkennende gesprekken neemt de moderator contact op met de professionele actoren. Dat kunnen de volgende personen zijn:

De advocaat

Het is belangrijk dat de advocaat op de hoogte is van de bedoeling van de hergo. De rol die deze inneemt is ter ondersteuning. De advocaat ziet toe op de rechtswaarborgen binnen de hergo, het is echter niet de bedoeling dat deze tijdens de hergo pleidooien gaat voeren. Deze voorbereiding kan heel wat problemen tijdens het overleg ondervangen.

De politie

In elk dossier neemt de moderator of co-moderator in eerste plaats contact met de korpschef van de zone waar de dader woonachtig is. We vragen toestemming en bevragen wie vanuit het korps best kan deelnemen.

Met deze persoon (vaak wordt iemand van slachtofferbejegening of de cel jeugd en gezin betrokken) kan een afspraak gemaakt worden met de bedoeling de methodiek in het algemeen, en de rol van de politie in het bijzonder, verder toe te lichten.

De consulent

Er wordt in overleg gegaan met de consulent of deze al dan niet zal deelnemen aan de hergo. De consulenten bekijken elk individueel dossier apart. Indien zij de mening zijn toegedaan dat hun deelname ondersteunend kan zijn voor de jongere dan nemen ze deel aan het overleg.

Na het contacteren van alle partijen en de gesprekken met dader en slachtoffer, wordt zo vlug mogelijk een datum afgesproken waarop het eigenlijke overleg kan gepland worden. Ter herinnering sturen we nog een schrijven naar de partijen met de vermelding van de datum, de locatie en het aanvangsuur.

5.2.2 Uitvoeringsfase: het eigenlijke overleg

De moderator leidt het groepsgesprek in. Doorheen de inleiding worden onder andere de communicatieregels aangehaald, de deelnemers worden voorgesteld en hun rol wordt verder toegelicht.

Na de inleiding gaat de politieagent het feitenrelaas brengen op basis van de processen-verbaal. De moderator bevraagt de jongere daarna of hij de feiten als dusdanig erkent. Vervolgens laat de moderator het slachtoffer aan het woord. Het verhaal, de vragen en de gevolgen van de feiten voor zowel dader als slachtoffer komen ruimschoots aan bod. In eerste instantie krijgen de direct betrokkenen het woord. Gaandeweg worden de andere deelnemers betrokken in het gesprek. De verwachtingen van het slachtoffer naar de minderjarige en diens ouders worden in deze eerste fase ook uitgeklaard.

In een tweede luik gaat de minderjarige samen met zijn ouders en andere steunfiguren zijn intentieverklaring opstellen. Dit gebeurt in een aparte ruimte waarbij het slachtoffer niet aanwezig is.

De intentieverklaring is een tekst waarin de jongere voorstelt wat hij wil ondernemen om de schade te herstellen. Dit plan omvat 3 onderdelen:

- het herstel naar het slachtoffer

De jongere doet een voorstel naar het slachtoffer om de schade, in de ruimste betekenis van het woord, te herstellen. Hij houdt daarbij rekening met de verwachtingen van het slachtoffer die tijdens het eerste deel werden uitgeklaard.

- herstel naar de samenleving

Het delict heeft het samenleven verstoord, er is een norm (wet) overschreden. Door iets te doen voor de gemeenschap tracht de jongere zijn fout te herstellen.

- nieuwe feiten voorkomen in de toekomst

De jongere en zijn achterban gaan na (wat de oorzaak is) hoe hij tot de feiten is gekomen. Hij probeert dan ook een constructief voorstel te doen opdat hij de feiten niet meer zou plegen.

Eens het plan is opgesteld, bespreken we het in de gehele groep.

De minderjarige brengt allereerst zijn volledig plan naar voor. Daarna wordt het luik per luik verder geconcretiseerd en besproken. Er wordt gekeken of het voorstel haalbaar is, wie de minderjarige hierbij zal ondersteunen en opvolgen.

Het ontwerp van de intentieverklaring wordt dan opgemaakt en ter goedkeuring en ondertekening naar de partijen doorgestuurd. Wanneer iedereen de intentieverklaring heeft ondertekend kan deze worden doorgestuurd naar de jeugdrechter.

5.2.3 Afsluitingsfase

De ondertekende versie wordt doorgestuurd naar de jeugdrechter en in kopie naar de consulent van de sociale dienst van de jeugdrechtbank, het parket en de partijen (jongere en ouders en slachtoffer) zelf. Het is de bedoeling dat de jeugdrechter de intentieverklaring weegt en indien nodig maatregelen aanvult. De intentieverklaring wordt normaliter op zitting in het vonnis opgenomen. Na de homologatie zal de dienst het naleven van de engagementen verder opvolgen.

We ontvangen op de dienst een kopie van het vonnis. Bij het afsluiten van het dossier, rapporteren we d.m.v. een opvolgingsverslag, over de naleving van de intenties, naar de jeugdrechter, de consulent, het parket en de partijen zelf.

5.3 Cijfers 2009

TABEL 1: AANMELDINGEN EN BETROKKEN PARTIJEN OVER DE JAREN HEEN

Werkjaar	Aantal dossiers	Aantal minderjarigen	Aantal slachtoffers
2007	2	5	2
2008	8	8	8
2009	6	8	17

Wanneer we de vergelijking maken met de vorige werkjaren dan zien we dat er in 2009 evenveel minderjarigen werden doorverwezen als in 2008. Zij het wel dat er nu 7 minderjarigen door de jeugdrechtbank van Dendermonde zijn doorgestuurd en slechts 1 minderjarige door de jeugdrechter van Gent, waar er in 2008 3 minderjarigen vanuit arrondissement Gent werden doorverwezen.

TABEL 2: AANTAL DOORVERWEZEN DADERS

Arrondissement	Aantal minderjarigen die werden doorverwezen	Aantal dossiers (feitencluster)
Oudenaarde	0	0
Gent	1	1
Dendermonde	7	5
Totaal	8	6

Voor hergo is de verwijzende instantie steeds de jeugdrechter. Er zijn uiteraard wel andere partijen die dit voorstel kunnen aanbrenge nl. de jongere zelf, de ouders, de benadeelde, de parketmagistraat, de advocaat of de consulent. Het blijft wel de jeugdrechter die beslist of het aanbod inzake wordt doorgestuurd naar onze dienst.

Algemeen blijft de input laag. Er werden reeds verschillende initiatieven genomen om het aantal verwijzingen te verhogen, we hopen dat dit in het werkjaar 2010 zijn vruchten mag afwerpen.

We hopen ook het komende jaar het arrondissement Oudenaarde warm te maken voor ons aanbod van hergo. Vanuit dit arrondissement hebben we helaas nog geen doorverwijzing ontvangen.

TABEL 3: LEEFTIJD VAN DE DOORVERWEZEN DADER

Dossier	Leeftijd op het ogenblik van de feiten	Leeftijd op datum verwijzing naar Hergo
1	16	17
2	17	17
3	15	15
4	12/16/17	13/17/17
5	17	17
6	17	17

Opvallend is dat het aanbod vooral gericht wordt naar minderjarigen in de leeftijdscategorie van 17-jarigen op het ogenblik van de doorverwijzing. Eén van de mogelijke verklaringen hiervoor zou kunnen zijn dat men verwacht dat deze categorie mondiger en meer capabel is om zelf een voorstel te formuleren naar de jeugdrechter. Het zou ook kunnen dat de jeugdrechter bij 17-jarigen nog weinig mogelijkheden heeft, gezien de lange wachttijden om te plaatsen, en zodoende alsnog een krachtig signaal wil geven.

TABEL 4: GESLACHT VAN DE DADER

Geslacht	
Man	8
Vrouw	/

TABEL 5: AARD VAN HET DELICT PER INTERACTIE VAN DE DOORVERWEZEN DOSSIERS

Vermogensdelict	16/18 delicten	Aantal betrokken minderjarigen
- diefstal uit een voertuig	10	1
- diefstal met geweld	4	4
- gewone diefstal	1	1
- poging afpersing	1	1
Persoonsdelicten	2/18 delicten	
- opzettelijke slagen en verwondingen	1	1
- poging doodslag	1	1

In deze tabel hebben we de kwalificaties die per interactie werden toegekend uitgesplitst. De 8 minderjarige die werden doorverwezen in 2009 kunnen samen gelinkt worden aan 18 verschillende delicten.

Het laatst doorverwezen dossier zorgt hier wel voor een vertekend beeld, in die zin dat deze minderjarige verantwoordelijk is voor 10 diefstallen uit een voertuig. Bij een ander dossier werden ook twee feiten doorverwezen, zowel een diefstal als een feit van opzettelijke slagen en verwondingen. Dit vormt voor de hergo geen probleem; het is immers de bedoeling om met de hergo zich te richten op ernstige feiten of op 'veelplegers'/recidivisten.

Verder wensen we ook aan te stippen dat de opdeling tussen vermogens- en persoonsdelicten soms relatief is. Zo hadden we diverse dossiers van diefstal met geweld, waarbij oudere dames hardhandig van hun handtas werden beroofd. Dit wordt geklasseerd onder de vermogensdelicten maar kan evenzeer gezien worden als een delict met een sterke persoonscomponent.

TABEL 6: RESULTAAT VAN HET HERSTELGERICHT GROEPSOVERLEG

Dossier	Resultaat		Reden
	Aangemeld en afgesloten in 2009	Aangemeld 2009 en nog lopende	
1	x		Na overleg met de consulente blijkt de hergo niet opportuun – opname psychiatrie
2	x		Het slachtoffer wenst geen hergo
3	x		Het slachtoffer wenst geen hergo
4		x	Hergo doorgegaan op 16/12/09, 1 jongere met een intentieverklaring, 2 met eindverslag
5		x	Intakefase (verwijzing december)
6		x	Intakefase (verwijzing december)

Er werd één dossier stopgezet na de verkennende gesprekken. In overleg met de consulente bleek de hergo niet opportuun voor deze minderjarige. Er speelden meer prangende problemen die een onmiddellijke interventie behoeften. Het aanbod van hergo kwam hier duidelijk niet op het gepaste moment. We hebben het dossier dan ook terug overgemaakt aan de jeugdrechter.

In twee dossiers wensten de slachtoffers niet in te gaan op het aanbod. Wanneer we de gegevens van andere diensten er op na slaan, blijkt dat het afhaken van slachtoffers de meest voorkomende reden is van het niet opstarten van het groepsoverleg. Er kunnen verschillende redenen worden bedacht: misschien ziet het slachtoffer de confrontatie niet zitten met de dader, mogelijks heeft deze ook vrees voor represailles, komt het aanbod op het verkeerde moment, het kan ook te maken hebben met de beperkte ervaring van de moderatoren om zo een slachtoffer te motiveren, het is tevens een vrij zware procedure om in mee te stappen, soms kan er ongelof zijn rond de oprechtheid van de dader,....

De moderatoren bespreken de weerstanden die spelen, blijft wel een feit dat het een vrijwillige procedure is en dat de slachtoffers de vrijheid hebben er al dan niet op in te gaan.

Er werd ook een dossier met 3 minderjarigen opgenomen door onze collega's uit Brussel. Er was reeds een hergo opgestart met het slachtoffer en een mededader vanuit hun gerechtelijk arrondissement. Op hun aanzet hebben we de vraag gesteld of de medeverdachten uit Dendermonde konden betrokken worden. De jeugdrechter heeft dit toegestaan. Uiteindelijk heeft één van de drie minderjarigen deelgenomen aan het herstelgericht groepsoverleg. De intentieverklaring werd overgemaakt aan de jeugdrechter, voor de andere minderjarigen werd een eindverslag opgemaakt.

De twee laatst doorverwezen dossiers zijn pas in december aangemeld bij onze dienst. Deze dossiers zijn bij ons op 31.12.2009 dus nog in intakefase. De verkennende gesprekken met de betrokken partijen zijn gepland begin januari 2010.

TABEL 7: ETNISCHE AFKOMST VAN DE MINDERJARIGE VERDACHTE

Etnische afkomst	Aantal minderjarige verdachten
Belg	5
Vreemde origine	3
Totaal aantal doorverwezen minderjarige verdachten	8

Er wordt niet gewerkt met nationaliteiten, enkel met de etnische afkomst van de minderjarige. Deze parameter is echter moeilijk éénduidig te operationaliseren. Bovendien kunnen we gezien de grootte van de populatie hier weinig uit afleiden.

TABEL 8: AANTAL BETROKKEN PARTIJEN BIJ DE FEITEN

Dossier	Aantal daders	Aantal slachtoffers
1	1	3
2	1	1
3	1	1
4	3	1
5	1	1
6	1	10

In de helft van de doorverwezen dossiers van 2009 betreft het delicten waar slechts 1 dader en 1 slachtoffer zijn betrokken. Er zijn twee dossiers waarbij 1 dader en meerdere slachtoffers zijn betrokken, daarnaast werd er maar 1 dossier doorverwezen waarbij meerder daders werden doorverwezen t.a.v. één slachtoffer.

TABEL 9: DUUR VAN HET PROCES

Datum feiten	Datum aanmelding	Terug naar jeugdrecht	Hergo bijeenkomst	Intentieverklaring naar de jeugdrechter	Opvolgingsverslag
27/09/2008	11/03/2009	12/05/2009	/	/	/
06/02/2009	12/05/2009	11/06/2009	/	/	/
30/04/2009	31/07/2009	23/09/2009	/	/	/
19/06/2009	09/09/2009		16/12/2009	2010	
01/08/2009	07/12/2009				
21/07/2009	15/12/2009				

** gezien het in dit dossier om diverse diefstallen gaat, hebben we de datum van het laatst gepleegde feit als uitgangspunt genomen.*

Opvallend is dat de verwijzing naar hergo een aantal maanden na datum van de feiten volgt. Dit zou kunnen liggen aan het feit dat het een tijdje duurt alvorens de minderjarige wordt gevorderd voor de jeugdrechter of de fase van het onderzoek nog loopt of het zou ook kunnen dat de jeugdrechter eerst andere voorlopige maartregelen heeft genomen (vb. een plaatsing in een gemeenschapsinstelling) alvorens hij een hergo voorstelt.

Gemiddeld duurde de fase waarin we de mogelijkheid van een hergo aftoetsten bij de partijen ongeveer twee maand, we hebben in overleg met de verwijzers deze periode aangepast. In de toekomst is het de bedoeling om binnen de maand na de verwijzing reeds zicht te hebben of het herstelgericht groepsoverleg al dan niet kan doorgaan.

5.4 Interne en externe overlegmomenten

5.4.1 Interne overlegmomenten

- teamvergaderingen

Maandelijks wordt er een teamvergadering georganiseerd voor de moderatoren. Het gaat zowel om dossierbespreking als terugkoppeling van vormingen, intervisies, denktanken, sensibilisering, edm.

- denkdag

Jaarlijks wordt één denkdag georganiseerd. Op dat moment gaan we onze procedures en werkafspraken intern evalueren en waar nodig aanpassen. Dit jaar ging deze door op 7 april.

5.4.2 Externe overlegmomenten

- overleg met de verwijzers

Voor hergo en herstelbemiddeling gaat dit overleg minimaal 2 keer per jaar door per gerechtelijk arrondissement. Deelnemende partijen aan dit overleg zijn: HCA medewerkers, parketmagistraten, jeugdrechters en parketcriminologen. De concrete werkafspraken worden er vastgelegd, geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Doelstellingen:

- samenwerking evalueren
- knelpunten bespreken
- cijfers evalueren
- zicht krijgen op ieders noden
- samenwerkingsafspraken maken

- intervisie hergo

Het wordt door onze dienst zinvol geacht, om in deze beginnende praktijk, samen met andere diensten die hergo organiseren te reflecteren met het oog op uniformiteit, het aanreiken van handvaten, ervaringsuitwisseling, het uitwerken van strategieën en sensibiliseren van de betrokken professionele actoren, het verfijnen van de methodiek.

Vanuit de diverse Vlaamse HCA-diensten wordt iemand vanuit het team hergo gedelegeerd om aan deze vergadering deel te nemen. De klemtoon ligt op de uitwisselingen van ervaringen en intervisie in deze nieuwe praktijk. Deze intervisiegroep komt gemiddeld tweemaandelijks samen.

Doelstellingen:

- reflecteren rond uniformiteit
- aanreiken van handvaten
- ervaringsuitwisseling
- uitwerken van strategieën en sensibiliseren van de betrokken professionele actoren
- verfijnen van de methodiek
- forum voor signaalforming aan het beleid in de ruime zin van het woord van elementen die belangrijk zijn voor de goede organisatie en het bijsturen ervan
- kanaal om op de hoogte te blijven van nieuwe methodieken/evoluties in de sector

- intervisie hergo op school

Het herstelgericht gedachtegoed beperkt zich uiteraard niet tot het organiseren van hergo's in het kader van justitie. Het toepassingsgebied is ruimer, vandaar dat we het ook zinvol achten met onze collega's die hergo op school (leden van het CLB, hergomoderatoren van HCA Oost-Vlaanderen, vertegenwoordiger van het time-out project, vertegenwoordiger van Ligand) uitvoeren ervaringen uit te wisselen.

We achten het verrijkend en leerzaam om casussen en knelpunten te kunnen bespreken met onze collega's. Dit overleg biedt ons de kans diverse problemen in concrete dossiers voor te leggen aan een multidisciplinair team. We hopen op deze manier dat er tussen de verschillende sectoren een kruisbestuiving kan plaatsvinden.

Er wordt een vergadering voorzien per trimester.

Doelstellingen

- ervaringsuitwisseling
 - verfijnen van de methodiek
 - aanreiken van handvaten
 - kanaal om op de hoogte te blijven van nieuwe methodieken/evoluties
- acties – nevenactiviteiten

Naast de georganiseerde vormen van overleg, hebben we nog nevenactiviteiten. U kan de lijst met de ondernomen acties terugvinden in bijlage. Hier kan u vormingen, voorstellingen van de methodiek in het kader van sensibilisering, interviews met studenten terug vinden.

5.5 Toekomstperspectief

Allereerst gaat onze aandacht in 2010 uit naar stimuleren van het aantal doorverwijzingen voor hergo. Ook in het verleden werden reeds inspanningen geleverd om de diverse actoren (jeugdrechters, parketmagistraten, consulenten, politie, advocaten) zij het lokaal, te sensibiliseren; dit heeft helaas nog niet geresulteerd in een vlotte doorverwijzing. De dossiers worden slechts druppelsgewijs aangemeld.

In 2010 zou de sensibilisering enigszins anders worden ingevuld in overleg en met steun van de Vlaamse Gemeenschap. Het doel van dit overleg is na te gaan hoe doorverwijzingen kunnen gefaciliteerd worden, waar de knelpunten zitten, hoe procedures moeten worden aangepast.

De werkgroep hergo zou zich richten op sensibiliseringsacties naar de diverse betrokken beroepsgroepen op Vlaams niveau (unie van de jeugdrechters, magistraten, opleidingen jeugdadvocatuur, sociale dienst bij de Jeugdrechtbank,...). De werkgroep zou niet enkel gedragen worden door de HCA-diensten en het Agentschap Jongerenwelzijn maar ook door academici, juridische actoren.

Verder blijven we ook in 2010 aandacht hebben voor het overleg tussen de diverse diensten die hergo aanbieden, om zodoende tot een uniformere manier van werken te komen.

Hoofdstuk 6: Ouderstage

6.1 Definitie

In opdracht van het Jeugdparket en/of Jeugdrechtbank richt de ouderstage zich tot personen die het ouderlijke gezag uitoefenen over jongeren die van feiten verdacht worden en deze niet ontkennen.

Vanuit een positieve en respectvolle houding en met erkenning voor hun inzet, willen we de ouders op een dynamische en motiverende manier informeren over, responsabiliseren tot en ondersteunen in het opnemen van hun opvoedingsverantwoordelijkheden.

6.2 Procedure

Binnen ouderstage staan vier centrale doelstellingen voorop:

- de ouders (her)ontdekken hun pedagogische vaardigheden en competenties.
- de ouders zijn geïnformeerd over hun burgerrechtelijke - , strafrechtelijke - en opvoedingsverantwoordelijkheden.
- de ouders voelen zich gesterkt om zich verder/opnieuw in te zetten voor de opvoeding van hun minderjarige zoon of dochter.
- de ouders zijn actief betrokken.

Het aanbod van ouderstage is opgedeeld in 3 fasen: een opstartfase, een begeleidingsfase en een afsluitfase.

Ouderstage als verplichte maatregel via de jeugdrechtbank of op vrijwillige basis via het parket kan vanuit deze verschillende insteek ook anders verlopen in de praktijk.

We lichten hieronder de verschillende fasen toe:

6.2.1 Opstartfase

De opstartfase bevat zowel de aanmelding als het intakegesprek.

De verwijzer brengt de dienst ouderstage op de hoogte waarbij een afspraak gemaakt wordt voor een intakegesprek. Tijdens de intake zijn zowel de ouders, de verwijzer als de begeleider van de dienst ouderstage aanwezig.

De parketcriminoloog of de consulent van de jeugdrechtbank maakt tijdens dit gesprek duidelijk waarom ouderstage wordt voorgesteld of opgelegd en informeert de ouders over hun rechten en plichten met betrekking tot het volgen van ouderstage.

De dienst ouderstage op haar beurt, stelt zichzelf voor en geeft uitleg over het aanbod. Zowel de verwachtingen als de engagementen van de ouders worden besproken om uiteindelijk tot samenwerkingsafspraken te komen. Dit intakegesprek vormt de start van de ouderstage en wordt schriftelijk bevestigd.

Het samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gemeenschappen van 13 december 2006 bepaalde dat minstens de volgende thema's aan bod moeten komen:

- pedagogische vaardigheden en probleemoplossing
- opvoedingsverantwoordelijkheid
- strafrechtelijke verantwoordelijkheid
- burgerrechtelijke verantwoordelijkheid

Vanuit de dienst kiezen we ervoor om de laatste drie thema's in het individueel proces op te nemen. Het gedeelte rond de pedagogische vaardigheden wordt verwerkt in het groepsaanbod.

6.2.2 Uitvoeringsfase

- het individueel aanbod

Het individueel aanbod houdt in dat de begeleider van de ouderstage volgende thema's bespreekt met de ouders:

- het proces verbaal en/of delict dat aanleiding gaf tot de ouderstage
- de betekenis en de gevolgen van het gepleegde delict binnen het gezin
- strafrechtelijke burgerrechtelijke – en opvoedingsverantwoordelijkheid
- slachtoffer en herstel

De overgang naar het groepsaanbod wordt met de ouders voorbereid.

- het groepsaanbod

In het groepsaanbod komen volgende thema's aan bod:

- opvoeden
- ontwikkeling kinderen: puberteit
- oudervaardigheden: positieve betrokkenheid, positief bekrachtigen, problemen oplossen, leiding nemen en grenzen stellen en toezicht houden
- het gezin: verhoudingen en communicatie

Leren van elkaar, de (h)erkenning en het leren vanuit ervaring staat binnen het groepsaanbod centraal. De inbreng van de ouders zelf via discussies, uitwisselingen, stellingenspel, rollenspelen en thuisopdrachten vormen hierbij mooie uitgangspunten. Omwille van deze manier van werken, worden de groepen dan ook zorgvuldig samengesteld.

- individuele gesprekken

Zowel tijdens het groepsaanbod als achteraf worden nog een aantal individuele gesprekken voorzien waarbij de in groep aangeboden thema's terug werden gekoppeld aan de eigen thuissituatie. Deze individuele gesprekken bieden tevens de mogelijkheid en ruimte om thema's die in de groep moeilijk(er) lagen, alsnog te bespreken.

6.2.3 Afsluitingsfase

De begeleider evalueert samen met de ouders het doorlopen traject en stelt aan de hand daarvan een eindverslag op. In dit eindverslag wordt melding gemaakt van:

- data en uren van de contacten
- de behandelde thema's

In dit eindverslag kunnen ouders ook bijkomende informatie en opmerkingen vermelden. Dit eindverslag wordt aan de verwijzer bezorgd.

Een evaluatiegesprek met de ouders, de verwijzer en de begeleider rond deze fase, en aldus ook de ouderstage, af.

Ook bij het vroegtijdig afsluiten van de ouderstage wordt, indien mogelijk samen met de ouders een eindverslag opgesteld dat dan wordt overgemaakt aan de verwijzer. Idealiter wordt ook dan een evaluatiegesprek voorzien.

6.2 Interne en externe overlegmomenten

6.2.1 Interne overlegmomenten

Deze zijn niet van toepassing op het team ouderstage.

6.2.2 Externe overlegmomenten

- overleg met de verwijzers

Er vonden op regelmatige basis overlegmomenten plaats tussen onze dienst en de jeugdrechters, de sociale dienst bij de jeugdrechtbank en het parket van de drie gerechtelijke arrondissementen van Oost-vlaanderen, zijnde Gent, Oudenaarde en Dendermonde.

Naast het voorstellen van 'ouderstage' als werkvorm boden deze momenten ook de mogelijkheid de betrokken werkingen verder op elkaar af te stemmen teneinde de aanmelding en de samenwerking optimaal te laten verlopen.

- overleg georganiseerd door de OSBJ

De projectuitvoerders namen ook deel aan vergaderingen en andere activiteiten van de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdbijstand (OSBJ). Deze participatie had ondermeer tot doel het blijven op elkaar afstemmen van de verschillende invullingen wat 'ouderstage' betreft in Vlaanderen.

Dit was geen evidentie gezien een aantal diensten werken vanuit verschillende uitgangspunten die hun invloed hadden op de vorm en de inhoud van 'ouderstage'.

Tijdens deze overlegmomenten werden ook bedenkingen en casussen vanuit de praktijk aangebracht die bij het cijfersverslag werden gevoegd. Dit geheel werd voor evaluatie ter beschikking gesteld aan bevoegde instanties.

- Woost+

Dit overleg tussen de medewerkers van de HCA diensten werkzaam in West en Oost-Vlaanderen en Antwerpen (Adam) kwam één maal samen. Het doel was inhoudelijke ondersteuning en het uitwisselen van methodieken.

6.4 Cijfers 2009

In 2009 werd er geen enkel dossier doorverwezen.

6.5 Toekomstperspectief

De bedoeling van ouderstage is 'manifest onwillige' ouders van jongeren die een als 'misdrijf omschreven feit' plegen en die 'onverschilligheid' vertonen ten aanzien van dit gedrag, te bereiken.

Deze wettelijke bepaling is van bij aanvang jammerlijk foutief geformuleerd. Verwijzers vallen vooral over de term 'onverschilligheid'. Men haalt aan dat een onverschillige ouder van geen stage wil weten en dat een ouder die hier wel toe bereid is niet langer onverschillig is. Deze paradoxale kronkel maakt dat parketten en jeugdrechters deze maatregel amper toepassen. Jeugdrechters verkiezen samenwerking met ouders boven een stage als straf.

Een noot die we hierbij willen toevoegen is de algemene vaststelling binnen de diensten dat men geen 'onwillige' ouders is tegengekomen; ook geen ouders die onverschillig waren tav het delinquente gedrag van hun kinderen. Wat de ouders wel gemeen hadden, was dat ze niet adequaat reageerden op het gedrag van hun opgroeiende kinderen. De redenen en oorzaken voor deze inadequate reacties waren verscheiden en zeer individueel. Het leven verloopt niet voor iedereen even vanzelfsprekend. Er zijn heel wat factoren, keuzes, feiten en gebeurtenissen die de loop van een mensenleven kunnen beïnvloeden. Sommige mensen verliezen, al dan niet tijdelijk, door het samenspel van alles wat deel uitmaakt van een mensenleven, greep op hun leven of op een aantal facetten daarvan. Hierdoor kan het zijn dat ouders hun ouderschap niet of niet adequaat opnemen, ter harte nemen of beleven. Aandacht en erkenning krijgen voor die individuele beleving maakt verschil en leidt tot mogelijkheden, al dan niet in een gedwongen kader...

Ouderstage kent bijgevolg een moeilijke start. Men kan zelfs spreken van een valse start. Immers, de bestaansonzekerheid voor het arrest van het Grondwettelijk Hof zorgt ervoor dat eind 2007 begin 2008 niet alleen de magistratuur maar ook onze dienst een afwachtende en sceptische houding aanneemt ten opzichte van ouderstage.

Binnen de arrondissementen van Oost-Vlaanderen wordt er voor gekozen de wet strikt te interpreteren wat in tegenstelling tot arrondissementen die een ruimere invulling van de term 'onverschilligheid' hanteerden, leidde tot weinig of geen doorverwijzingen.

Bovendien was er af en toe een negatieve berichtgeving in de media. De harde statements tijdens het jongste congres rond jeugddelinquentie betekenden ook een serieuze knauw in de beeldvorming van 'ouderstage'.

Na ruim 2 jaar kondigt de Minister van Justitie De Clerck het einde van de ouderstage aan. Hij draait de geldkraan toe vanaf 2010. De wet zelf bleef bestaan. De verwijzing naar de onderhandelingsgesprekken die moesten gevoerd worden met de gemeenschappen over de aanpak van jeugddelinquentie gaven een sprankeltje hoop.

Jammer in dit hele gebeuren is dat het inhoudelijk debat nooit is gevoerd, men liet zich steeds leiden door cijfers. Hierdoor is men telkenmale voorbij gegaan aan de meerwaarde die ouderstage betekende binnen het geheel van HCA. Nochtans hebben verschillende diensten deze klok meerdere malen geluid.

Ouderstage is de enige maatregel die expliciet kan worden voorgesteld/opgelegd aan ouders als reactie op een delict van één van hun kinderen. Dit delict vormt een duidelijk aanwijsbaar en relatief onbetwistbaar feit dat benoembaar is naar de ouders toe en bijgevolg een concreet vertrekpunt vormt bij het eerste gesprek.

Ouders van opgroeiende kinderen zitten maar al te vaak met pertinente vragen betreffende opvoeding en aanpak. Uit onderzoek blijkt immers dat, wegens een veelheid van factoren, net die ouders niet vlug geneigd zijn op te zoek te gaan naar hulp. Een MOF kan dan als signaal gezien worden van het feit dat ouders met hun handen in hun haar zitten wat betreft het opnemen van hun ouderschap.

Ouderstage doet een rechtstreeks appèl op de ouders en heeft geen mandaat vanuit de jongere. Deze insteek laat toe dat ouderstage een vrijplaats is voor ouders om expliciet met hun eigen proces bezig te zijn individueel, maar ook in groep. Deze ondersteuning is volledig onafhankelijk van de jongere. Ouderstage is dan ook meer dan een opvoedingscursus. De erkenning van het verhaal, de situatie en van de eigen individuele context van de ouders nodigt uit tot gedragsverandering met betrekking tot het opnemen van hun ouderschap. Dit vormt een aanzet tot 'herstel' van hun ouderschap dat zij dan op hun beurt opnieuw kunnen opnemen tijdens het herstel van hun kinds slachtoffer of aan de maatschappij. Op deze manier komt men tegemoet aan het herstelrecht waarnaar in de nieuwe jeugdwet veel aandacht gaat.

De sterkte van de methodiek van ouderstage is ook vooral weer te vinden in de groepswerking. Hierin ontschuldigden ouders elkaar, gaven ze elkaar ondersteuning en moedigden ze mekaar aan in het opnemen van hun verantwoordelijkheid als ouder.

Even belangrijk als de gehanteerde methodieken is de houding van de begeleiders. Een respectvolle, luisterende, niet-beschuldigende en ondersteunende houding opent meestal de deur. De afwezigheid van een mandaat ten aanzien van de jongere en de afspraak dat er slechts een beperkte inhoudelijke verslaggeving wordt doorgegeven aan de verwijzers, maakt dat ouders vrijuit durven spreken en informatie kunnen geven die van belang kan zijn voor hulpverleners en het beleid met het oog op uitbouwen en bijsturen van de hulpverlening. Ouderstage heeft dus duidelijk ook een belangrijke signaalfunctie en dit dankzij de participatieve werking.

Bovendien vormt ouderstage een uitgesproken kans aan HCA-diensten om contextueel te werken aangezien er vertrokken wordt van een delict gepleegd door de jongere, maar met de ouder(s) van deze aan de slag wordt gegaan. De maatregelen voorgesteld/opgelegd aan de jongeren komen ruim aan bod binnen de ouderstage waardoor er een grotere reikwijdte en draagkracht kan ontstaan binnen het gezin.

Maar gedane zaken nemen geen keer...

Besluit

De vzw HCA Oost-Vlaanderen organiseert en coördineert voor de drie gerechtelijke arrondissementen de werkvormen gemeenschapsdienst, leerproject, herstelbemiddeling, herstelgericht groepsoverleg en het project ouderstage.

In 2009 kenden we een stijging van het aantal minderjarige daders die naar aanleiding van een MOF werden verwezen naar gemeenschapsdienst, leerproject en herstelbemiddeling. De cijfers voor hergo bleven in vergelijking met 2008 gelijk. Het arrondissement Dendermonde zorgt voor de meeste verwijzingen.

Het project ouderstage kende sinds de opstart in 2007 in de provincie Oost-Vlaanderen geen succes. In 2008 werd er slechts één dossier vanuit de jeugdrechtbank van Oudenaarde aangemeld. Dit ondanks de inspanningen die werden geleverd met betrekking tot sensibilisering naar de verwijzers toe.

In 2010 zullen we in samenwerking met het Agentschap Jongerenwelzijn verder werk maken van de bekendmaking van hergo als afhandelingsvorm.

Binnen onze eigen werking wordt het denkwerk gestart rond het ontwikkelen van een langdurig leerproject (40/45u), dit vanuit de noodzaak dat we ervaren dat sommige jongeren hiermee zouden gebaat zijn.

We blijven het belangrijk vinden om steeds op zoek te gaan naar geschikte werkplaatsen voor ons jongeren. Ook hier maken we werk van.

Verder zullen we er in 2010 over waken dat we kwaliteit blijven leveren in het werken met de jongeren, slachtoffers en de sociale context.

Hoofdstuk 7: Varia

7.1 Deelname aan debatten, symposia, vorming, sensibilisering, ...

Datum	Titel	Organisator	Team
14/01/09	Voorstellen/sensibiliseren OS Sociale Dienst Gent	HCA-OVL	OS
16/01/09	Focusgroep doctoraatsonderzoek	OSBJ	HB
21/01/09	Voorstellen/sensibiliseren OS aan Sociale Dienst Oudenaarde	HCA-OVL	OS
23/01/09	Lokale raad kindermishandeling Oudenaarde	Parket Oudenaarde	HB + Hergo
26/01/09	Voorstellen/sensibiliseren OS aan Parket Dendermonde	HCA-OVL	OS
27/01/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
27/01/09	Voorstellen/sensibiliseren OS aan Sociale. Dienst Dendermonde	HCA-OVL	OS
27/01/09	Voorstellen LP Sociale Dienst Dendermonde	HCA-OVL	LP
03/02/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
05/02/09	Overleg met OCMW Zottegem over project	OCMW Zottegem	GD
10/02/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
13/02/09	Studiedag ouders als onderzoekers	COJ	OS
16/02/09	Studiedag Triple P		OS
03/03/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
09/03/09	Rollenspelen bemiddeling	Werkgroep vorming	HB
10/03/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
10/03/09	Voorstelling studenten UGent		LP + GD
13/03/09	Voorstelling studenten		GD
17/03/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
20/03/09	Rollenspel hergo		Hergo
23/03/09	Congres Jeugddelinquentie: op zoek naar passende antwoorden	Dienst Strafrechtelijk Beleid	GD + LP + HB
24/03/09	Congres Jeugddelinquentie: op zoek naar passende antwoorden	Dienst Strafrechtelijk Beleid	GD + LP + HB
24/03/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD
31/03/09	Studiedag Frans in de Bijzondere Jeugdzorg	Vzw Jongerenbegeleiding	GD

20 en 21/04/09	Sensibilisering hergo voor jeugdadvocaten Dendermonde	Balie Dendermonde	Hergo
22/04/09	Interview i.f.v. doctoraat Tinneke Van Camp		HB
23/04/09	Symposium chemische castratie	HSD Gent	LP
24/04/09	Lokale raad kindermishandeling Oudenaarde	Parket Oudenaarde	HB + Hergo
29/04/09	Begeleidingsgroep comité V	Provincie Oost-Vlaanderen	HB + Hergo
05/05/09	Overleg met Provincie Oost-Vlaanderen, Justitiehuis Gent, Vereffeningsfonds over de werkvloeren	Provincie Oost-Vlaanderen	GD + HB
05/05/09	Bespreking vlaggensysteem	Sensoa	LP
08/05/09	Bijeenkomst Kringwinkel Brugse Poort	Vzw Kringwinkel Brugse Poort	GD
08/05/09	Tentoonstelling Museum Dr Guislain Gent	Museum Dr Guislain Gent	GD
12/05/09	Studiedag veiligheidshuis Breda: geïntegreerde aanpak jeugddelinquentie	Veiligheidshuis Breda	GD + HB
15/05/09	Studiedag seksuele ontwikkeling en de rol van broers en zussen daarbij	Sensoa	LP
18/05/09	Studiedag Dr. Jan Hendriks: seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren	Sensoa	LP
25/05/09	Doctoraatsvoorstelling Lieve Bradt	UGent	HB
26/05/09	Evaluatie samenwerkingsverbanden	OSBJ	GD + HB + Hergo
27/05/09	Overleg Sociale Dienst JRB Oudenaarde	HCA	LP
29/05/09	Vorming deontologie voor bemiddelaars	Werkgroep vorming	HB
02/06/09	Bespreking cijfers HCA	OSBJ	GD
05/06/09	Overleg jeugdrechters + Sociale Dienst JRB Gent	HCA	LP
08/06/09	Overleg jeugdrechters Dendermonde	HCA	LP
12/06/09	Lunchdebat integrale jeugdhulpverlening	Contactcomité BJB	HB + Hergo
17/06/09	Terugkomdag studiedag Breda	Steunpunt Leerrechten leerplichtbegeleiding	GD + HB
19/06/09	Samenspraak : intrafamiliaal geweld	Suggnomè	HB + Hergo
30/06/09	Thematische werkgroep	Justitiehuis	HB
04/09/09	Prospectie Miramiro	Team GD + PAS	GD
09-16-23-30/09/09	Introductie cursus in het systeemdenken	Centrum voor de studie van het gezin	LP
14/09/09	Prospectie wereldcentrum Gent	Team GD + PAS	GD
28/09/09	Overleg jeugdrechter Oudenaarde + leidend consulent sociale dienst jrb Oudenaarde	HCA	LP

29/09/09	Bezoek Nieuwe Wandeling Gent	Justitiehuis Gent	HB
29/09/09	Overleg verwijzers Gent	Team HB + Hergo	HB + Hergo
29/09/09	Overleg JR, Sociale Dienst Oudenaarde	Team LP	LP
19/10/09	Workshops HCA West-Vlaanderen	HCA West-Vlaanderen	GD
02/10/09	Studiedag jeugdrecht en jeugdhulp in balans		HB + Hergo
05/10/09	Overleg verwijzers Dendermonde	Team HB + Hergo	HB + Hergo
09/10/09	Lokale raad kindermishandeling Oudenaarde	Parket Oudenaarde	HB + Hergo
15/10/09	Rollenspelen bemiddeling en seksuele delicten	Werkgroep vorming	HB
19/10/09	Workshop hergo	HCA West-Vlaanderen	Hergo
21/10/09	Prospectie sporting Lokeren	Team GD	GD
22/10/09	Inspiratiedag AWW	AWW	HB
22/10/09	Vorming hergo	Ligand	Hergo
26/10/09	Voorstelling studenten sociaal werk Artevelde Hogeschool		LP
27/10/09	Overleg met consulenten Sociale Dienst Dendermonde	HCA	GD + LP
28/10/09	Congres PISAD	PISAD	GD
29/10/09	Overleg met jeugdrechters, parket, sociale dienst gerechtelijk arrondissement Gent	HCA	GD + LP
29/10/09	Inspiratiedag "werken aan diversiteit in de rand van justitie"	CAW Regio Dendermonde	HB
04/11/09	Kennismaking nieuwe jeugdrechter Oudenaarde	HCA	HB + Hergo
13/11/09	Debatlunch proeftuinprojecten	COJ	HB + LP
16 +30/11 07/12/09 11/01/10	Van verhalen en poppen	IPSOC	LP
17/11/09	Uitleg aan studenten	Team GD	GD
23/11/09	Overleg leerproject - gemeenschapsdienst	Team GD - team LP	GD + LP
24/11/09	Thematische werkgroep	Justitiehuis Gent	HB
27/11/09	Kennismaking nieuwe jeugdrechter Dendermonde	HCA	HB + Hergo
01/12/09	Overleg consulent + jeugdrechter Mevr. Sabbe Dendermonde	HCA	Hergo
02/12/09	Studiedag 10 jaar justitiehuisen	FOD Justitiehuisen	GD + HB
04/12/09	Overleg met het Project Alternatieve Sancties stad Gent over de werkplaatsen	Team GD - PAS	GD

09/12/09	Voorstelling studenten pedagogie UGent		LP
10/12/09	5 jaar slachtofferchat	CAW Zuidoost-Vlaanderen	HB + Hergo
11/12/09	Studienamiddag "de jeugd van tegenwoordig?"	VUB	HB + Hergo
11/12/09	Viering 10 jaar Suggnomè	Suggnomè	HB + Hergo
15/12/09	Prospectie zwerfvuilruiming stad Lokeren	Team GD	GD
17/12/09 + 18/12/09	Tweedaagse vorming rond rechtstreekse gesprekken	Werkgroep vorming	HB
18/12/09	Debatlunch ouders als onderzoekers	COJ	HB + Hergo

7.2 Lijst gebruikte afkortingen

CAB	Centrum Ambulante Begeleiding
CGG	Centrum Geestelijke Gezondheidszorg
COJ	Contactcomité van organisaties voor jeugdzorg
DAS&V	Dienst Alternatieve Sanctie en Voogdijraad
GAS project	Gemeentelijke Alternatieve Sanctie
GD	Gemeenschapsdienst
HB	Herstelbemiddeling
HCA	Herstelgerichte en Constructieve Afhandelingsvormen
Hergo	Herstelgericht groepsoverleg
IRIS	Integrale Respons op intrafamiliaal seksueel misbruik
LP	Leerproject
MOF	Een als misdrijf omschreven feit
OBC	Observatie- en behandelingscentrum
OOOC	Onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum
OS	Ouderstage
OSBJ	Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg
PAS	Project Alternatieve Sancties
SGGJ	Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag bij Jongeren
TBO	Teambegeleidersoverleg

Algemene opmerking:

Dit jaarverslag is geschreven in mannelijke vorm om de leesbaarheid te bevorderen.